

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΑΘΗΝΑ

Φ. 7178

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΑΡΓΑΙΚΗΣ ΤΟΥ Κ. ΚΕΝΤΟΝ
ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΠΡΟΤΑΣΣΕΤΑΙ ΔΕ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΥΠΟ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΥ

ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ

ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΑΘΗΝΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΜΠΑΡΤ ΚΑΙ ΧΙΡΣΤ ΕΚΔΟΤΑΙ
1891

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

25 τόμοι ἐξ 96 σελίδων ἕκαστος εἰς σχῆμα 16ον

Τιμᾶται: Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ Δρ. 3.—
Ἐν ταῖς ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ » 3 50
Ἐν τῷ ΕΞΩΤΕΡΙΚῷ φρ. χρ. 3.—

Αὕτη ἡ συλλογὴ περιέχει ἀριστουργήματα τῆς νεοελληνικῆς καὶ ξένης φιλολογίας. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων ὧν ἔργα ἐδημοσιεύθησαν ἐν αὐτῇ ἀναφέρομεν τὰ ἐξῆς ὀνόματα: Π. Καλλιγᾶς, Α. Σ. Βυζάντιος, Α. Ρ. Παγκαβῆς, Δ. Βικέλας, Δ. Καμπούρογλους, Γ. Δροσίνης, Α. Κουρτίδης, Μ. Δαμβέργης, Α. Καρκαβίτσας, Στέφ. Κουμανούδης, Ι. Ρίζος ὁ Νερούλος κτλ.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΟΜΗΡΙΚΗ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΖΗΚΙΑΟΥ

Ἐκ 15 τυπογραφικῶν φύλλων εἰς σχῆμα μέγα 8ον

Τιμᾶται φρ. 2.30

Ἡ Ὀμηρικὴ αὕτη Γραμματικὴ εἶναι ἡ πρώτη ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι δημοσιευθεισῶν ἐπιστημονικῶς συγγεγραμμένη καὶ περὶ τὴν μελέτην τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν ἀναγκαιοτάτη οὖσα· διότι ὁ συγγραφεὺς γνωστὸς τυγχάνων τοῖς λογίοις τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου διὰ τὰς φιλολογικὰς αὐτοῦ συγγραφάς, αἵτινες λίαν ἐκτιμῶνται, λαβὼν ὑπ' ὄψιν καὶ πάσας τὰς νεωτέρας Γερμανικὰς περὶ Ὀμήρου συγγραφάς καὶ προσθεὶς καὶ τὰς ἐξ ἰδίας μελέτης παρατηρήσεις συνέταξε τὴν βίβλον ταύτην τοσοῦτον τελείαν, ὥστε περὶ αὐτῆς ἠναγκάσθησαν νὰ ἐκφρασθῶσιν ἤδη ἄριστοι φιλόλογοι ἐν τε Ἑλλάδι καὶ Γερμανίᾳ κολακευτικώτατα.

1450π

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΤΟΥ Κ. ΚΕΝΤΟΝ
ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΠΡΟΤΑΣΣΕΤΑΙ ΔΕ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΥΠΟ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΥ

ΔΡΕΟΠΑΡΙΤΟΥ

Ω

Βιβλ. Εισ.

41958.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΜΠΑΡΤ ΚΑΙ ΧΙΡΣΤ ΕΚΔΟΤΑΙ

1891

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ προκειμένη περὶ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας πολύτιμος τοῦ Ἀριστοτέλους πραγματεία, ἡ νῦν τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι δημοσιευομένη ὑπὸ τῶν ἀξιοτίμων ἐκδοτῶν Μπαρτ καὶ Χίρστ, ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ, γεγραμμένη ἐπὶ τριῶν κυλίνδρων παπύρου, ὧν ἡ ἀξία ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔμεινεν ἄγνωστος. Ἡ πραγματεία αὕτη ἀπετέλει μέρος τῆς συλλογῆς τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ὀκτῶ πολιτευμάτων, ὧν τὴν συγγραφὴν Διογένης ὁ Λαέρτιος ἀποδίδει τῷ Ἀριστοτέλει. Μνημονεῖται δὲ αὕτη ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου κατὰ τὴν ἀ' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα, πολλὰ δὲ χωρία αὐτῆς φέρονται ἐγκατεσπαρμένα ἐν τοῖς κειμένοις τοῦ Πολυδεύκους καὶ τοῦ Ἀρποκρατίωνος ἰδίως. Ἡ δὲ τοῦ ἀνακαλυφθέντος κειμένου γνησιότης πρόκειται ἀναμφισβήτητος καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων τεκμηριῶν, ἅτινα λόγῳ συντομίας παραλείπομεν ἐνταῦθα καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἐκ τῶν πεντήκοντα ὀκτῶ χωρίων τῆς πραγματείας ταύτης τῶν γνωστῶν μέχρι τοῦδε καὶ ρητῶς ἀποδιδόμενων τῷ Ἀριστοτέλει τὰ πεντήκοντα πέντε ἀπαραλλάκτως φέρονται ἐν τῷ δημοσιευμένῳ κειμένῳ, ἐκ δὲ τῶν δύο ὑπολειπομένων τριῶν τὸ μὲν ἐν ἀνήκει εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ συγγράμματος, ἥτις ἐλλείπει, τὸ δὲ εἰς τὸ ἠκρωτηριασμένον τέλος αὐτοῦ, ἐν δὲ μόνον εἶναι διάφορον τοῦ κειμένου· ἐκ δὲ τριάκοντα τριῶν ἄλλων γνωστῶν χωρίων, ἐν οἷς τὸ σύγγραμμα τοῦ Ἀριστοτέλους δὲν ἀναφέρεται ρητῶς, εἴκοσι καὶ τρία περιέχονται ἐν τῷ δημοσιευμένῳ χειρογράφῳ, τὰ δὲ ὑπολειπόμενα δέκα ἴσως ἀνήκον εἰς τὸ ἀπολεσθὲν μέρος αὐτοῦ· ἀλλὰ πλὴν τούτων δύο τεμάχια παπύρου ἐν Βερολίῳ ὑπάρχοντα περιέχουσιν ἀποσπάσματα τῆς πολιτείας τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅμοια πρὸς τὰ ἐν τῷ παπύρῳ τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου. Τὸ κείμενον ἐγράφη εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ παπύρου, διακρίνονται δ' ἐν αὐτῷ τρεῖς διάφοροι γραφαί. Ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει, τὸ δὲ τέλος εἶναι ἠκρωτηριασμένον. Ὅπως δὲ περὶ οὗτοιο εἴ μὴ ὀλόκληρον, τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ συγγράμ-

ματος τούτου. Ἡ γλῶσσα εἶναι ὁμαλή, γλαφυρά καὶ λίαν καταληπτή. Εἶναι ἀληθές ὅτι τὸ ὕφος τοῦ Ἀριστοτέλους εἶναι διάφορον ἐν τοῖς ἄλλοις φιλοσοφικοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ, ἀλλὰ βεβαίως προκειμένου περὶ ἀφηγήσεως ἱστορικῶν γεγονότων ὁ συγγραφεὺς ἐξεφράσθη ἀπλούστερον. Καίτοι δὲ δύναται ἴσως νὰ ἐγερθῇ ἀμφισβήτησις ἂν τὸ ἔργον ἐγράφη παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους ἢ παρ' ἄλλου μαθητοῦ αὐτοῦ, ἀναντίρρητον ὅμως εἶναι, ὅτι τὸ νῦν δημοσιευόμενον ἔργον εἶναι τὸ ὑπὸ πάντων τῶν ἀρχαίων ἀποδιδόμενον τῷ Ἀριστοτέλει.

Ἡ ὅλη πραγματεία, ἧς ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει, εἰς δύο διαρεῖται μέρη, ὧν τὸ πρῶτον περιέχει τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὰς γενομένας ἐν τῷ πολιτεύματι μεταβολὰς ἀπὸ τῆς καταδίκης τῶν Κυλώνειων μέχρι τῆς καταλύσεως τῶν τριάκοντα τυράννων καὶ τῆς παλινορθώσεως τῆς δημοκρατίας· τὸ δὲ δευτέρον μετὰ πολλῆς ἀκριθείας καὶ λεπτομερέστατα πραγματεύεται περὶ τῶν ἐν Ἀθήναις διαφόρων ἀρχῶν καὶ λειτουργιῶν, περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐξουσίας καὶ τῶν καθηκόντων τῶν ἀρχόντων καὶ περὶ τῆς ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων διαδικασίας.

Μετὰ τὸ Κυλώνειον ἄγος καὶ τὴν κάθαρσιν τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ Ἐπιμενίδου ὁ Ἀριστοτέλης ἄρχεται περιγράφων τὴν οἰκτρὰν πολιτικὴν κατάστασιν τῶν Ἀθηνῶν, τῶν πολλῶν δουλευόντων τοῖς ὀλίγοις, καὶ τὸν ὑπάρχοντα ὄργανισμὸν τῆς ἀρχαίας πρὸ τοῦ Δράκοντος πολιτείας. Τὸ πολίτευμα ἦτο ὀλιγαρχικόν, πᾶσαι δὲ αἱ ἀρχαὶ συνίσταντο ἐξ εὐπατριδῶν καὶ πλουσιῶν. Πρῶτον δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους διδασκόμεθα, ὅτι ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ δὲν διενεμήθη συγχρόνως εἰς ἐννέα ἀρχοντας ἐνιαυσίους ἐν ἔτει 683 π. Χ. ὡς ἐγινώσκομεν μέχρι τοῦδε, ἀλλ' ὅτι πρώτη μὲν ἀρχὴ συνέστη ἡ τοῦ βασιλέως, δευτέρα δὲ ἡ πολεμαρχία, κατ' ἀνάγκην προκληθεῖσα, ἕνεκα τῆς περὶ τὰ πολεμικὰ ἀπειρίας βασιλέων τινῶν, τελευταία δὲ ἡ τοῦ ἀρχοντος· ὅτι αἱ μέγισται αὐταὶ καὶ πρώτισται τῶν ἀρχῶν, ἰσόβιοι τὸ πρῶτον οὔσαι, περιορίσθησαν εἰς δεκαετίαν, καὶ ὅτι μετὰ πολλὰ ἔτη ἠρέθθησαν οἱ θεσμοθέται ἐνιαύσιοι ὄντες. Ἀλλὰ τὸ πάντων σπουδαιότατον εἶναι ὅτι ὀριστικῶς ἦδη

βεβαιοῦται οὐ μόνον ἢ πρὸ τοῦ Σόλωνος ὑπαρξίς τῶν Ἀρεοπαγιτῶν, περὶ οὗ μεγάλην ὑπῆρχεν ἀμφισβήτησις, ἀλλὰ καὶ ἢ ἐκ τῶν ἐννέα ἀρχόντων συγκρότησις αὐτῶν. Εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι κοινῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὁ Ἄρειος πάγος ἐθεωρεῖτο ἀρχαιότατον δικαστήριον ποιπτῶν καὶ ρητόρων τὴν σύστασιν αὐτοῦ εἰς τοὺς μυθικοὺς ἀναγόντων χρόνους, ἀλλ' ὅμως ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις ἡ μεγάλην τοῦ δικαστηρίου τούτου ἀρχαιότης ἤρξατο ἀμφισβητουμένη. Ὁ Κικέρων λέγει ὅτι πρῶτος ὁ Σόλων συνέστησε τὸν Ἄρειον πάγον. «Primum constituit Areopagitas (De off. 1. 22. § 75). Ἐπίσης ὁ Πλούταρχος ἀποδέχεται τῶν πλείστων τὴν γνώμην, ὅτι πρῶτος ὁ Σόλων συνέστησε τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴν ἐκ τῶν κατ' ἐνιαυτὸν ἀρχόντων, εἰ καὶ ἐνδοιάζει ἐν τέλει, μνημονεύων τὸν ἐν τῷ δεκάτῳ τρίτῳ ἄξονι περιεχόμενον ὄγδοον τοῦ Σόλωνος νόμον, ἐν ᾧ γίνεται λόγος περὶ καταδικασθέντων ἐξ Ἀρείου πάγου, πρὶν ἢ οὗτος ἄρξῃ. (Πλ. Σολ. ΙΘ'). Ὁ Πολυδεύκης ὡσαύτως λέγει ὅτι ὁ Σόλων τοῖς ὑπὸ Δράκοντος καταστάσιν Ἐφέταις προσκατέστησε τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου Βουλὴν. (Η' 128). Καὶ οἱ ἀποδεχόμενοι δὲ τὴν ὑπαρξίν τῶν Ἀρεοπαγιτῶν πρὸ τοῦ Σόλωνος, εἰς ἀπλᾶς καταφεύγουσιν ὑποθέσεις ὡς πρὸς τὸν ὄργανισμόν καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς ἐξουσίας αὐτῶν. Πιθανώτερον δ' ἐθεωρήθη ὅτι ἐν τοῖς πρὸ τοῦ Σόλωνος χρόνοις τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ Βουλὴν ἀπετέλουν οἱ εὐπατριῶδες παρεμφερῆ οὔσαν πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Γερόντων τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων, οἵτινες ἐπὶ ξηστῶν καθήμενοι λίθων ἐν τῷ ἱερῷ κύκλῳ καὶ σκῆπτρα ἐν χερσὶν ἔχοντες, ἔλυον τὰς διαφοράς. Ἦδη δὲ γνωστὸν γίνεται ὅτι οἱ Ἀρεοπαγιῆται καὶ πρὸ τοῦ Σόλωνος καθίσταντο ἐκ τῶν ἐννέα ἀρχόντων αἰρουμένων ἐξ εὐπατριδῶν καὶ πλουσίων, ὅτι ἦσαν ἔκτοτε ἰσόβιοι, διαμειναντες τοιοῦτοι καὶ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις, καὶ ὅτι εὐρεῖαν εἶχον πολιτικὴν καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν, ἐπιτηροῦντες τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων, διοικοῦντες τὰ πλεῖστα καὶ τὰ μέγιστα ἐν τῇ πόλει καὶ κολάζοντες καὶ ζημιοῦντες τοὺς ἀκοσιοῦντας κυρίως. Ἐνταῦθα γίνεται κατάδηλον ὅτι οἱ Ἀρεοπαγιῆται ἦσαν καὶ νομοφύλακες, ὅπερ μέχρι τοῦδε ὑπετίθετο μόνον ἐκ τῶν μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν προνομίων τοῦ Ἀρείου

πάγου δημιουργηθέντος ὑπὸ Περικλέους θεσμοῦ τῶν νομοφυλάκων, οἵτινες κατὰ Φιλόχορον στροφία χαλκᾶ φέροντες οὐ μόνον ἐν τοῖς δημοσίοις θεάμασιν ἐκαθέζοντο καταντικρὺ τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ ἠνάγκαζον τὰς ἀρχὰς νὰ ἐνεργῶσι κατὰ τοὺς νόμους, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκώλυον νὰ γίνωνται τὰ ἀσύμφορα τῇ πόλει.

Εἶτα δὲ ὁ Ἀριστοτέλης περιγράφει τὰ τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηνῶν, ἀφ' οὗ ὁ Δράκων ἔθηκε τοὺς θεσμοὺς αὐτοῦ· οἱ μὲν ἐννέα ἄρχοντες καὶ οἱ ταμίαι ἠροῦντο ἐκ τῶν ἐχόντων περιουσίαν ἐλευθέραν οὐχὶ κατωτέραν τῶν δέκα μνῶν, στρατηγοὶ δὲ καὶ ἵππαρχοι, οἱ ἀποδεικνύοντες περιουσίαν ἐλευθέραν οὐχὶ ἐλάττονα τῶν ἑκατὸν μνῶν· ἡ Βουλὴ συνέκειτο ἐκ τετρακοσίων καὶ ἐνὸς μελῶν, ἐκλήροῦντο δὲ εἰς ταύτην καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς οἱ συμπληρωμένον ἔχοντες τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας. Ἐνταῦθα παρίσταται ὁ Δράκων καὶ ὡς πολιτικός ἀναμορφωτής, ἐν ᾧ γνωστός ἦτο μόνον ὡς συντάξας δικαστικούς νόμους κατὰ τὸ γνωστὸν χωρίον τῶν Πολιτικῶν (11. 12) «Πολιτεία δ' ὑπαρχούση τοὺς νόμους ἔθηκεν», οὗ ἡ γνησιότης τίθεται νῦν εἰς ἀμφιβολίαν. Οὕτω κατὰ τὴν νομοθεσίαν τοῦ Δράκοντος εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν κοινῶν ἐδύναντο νὰ κληθῶσι μόνον οἱ εὐποροὶ ἀποκλειομένων τῶν πενήτων, τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν τάξιν τῶν Θητῶν. Ἐπομένως τὸ τιμοκρατικὸν σύστημα δὲν καθιερώθη τὸ πρῶτον ὑπὸ Σόλωνος, τῶν πολιτῶν καὶ ἐπὶ Δράκοντος καλουμένων εἰς τὰ ἀξιώματα ἀναλόγως τῆς περιουσίας αὐτῶν. Ἡ Κάτω Βουλὴ δὲν ἐδημιουργήθη ὑπὸ Σόλωνος, ἀλλὰ περιορίσθη ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν αὐτῆς εἰς τετρακοσίους, καὶ ἐπομένως ἡ βεβαίωσις τοῦ Πλουτάρχου, ὅτι ὁ Σόλων κατέστησε τὴν Βουλὴν ταύτην ὡς σῶμα προβουλευτικὸν ἐλέγχεται μὴ ἀκριβής. Ἀλλὰ τὸ παράδοξον εἶναι ὅτι καὶ ἐπὶ Δράκοντος φαίνεται ἐν ἰσχύϊ τὸ σύστημα τῆς κληρώσεως τῶν ἀρχῶν, περὶ οὗ μεγάλαι ἐγένοντο ἀμφισβητήσεις μέχρις ἐσχάτων. Ἀλλ' ὅμως ἐκ τοῦ σχετικοῦ χωρίου τοῦ Ἀριστοτέλους δὲν προκίπτει σαφῶς ἂν ἡ κλήρωσις περιορίζετο εἰς μόνον τὸν καταρτισμὸν τῆς Βουλῆς καὶ τῶν ὑποδεεστέρων ἀρχῶν, ἢ ἐξετείνετο καὶ εἰς τοὺς ἐννέα ἄρχοντας καὶ τὰς ἄλλας ἀνωτέρας ἀρχὰς ἐκ τῶν ἐχόν-

των τὰ ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ ἀναγραφόμενα προσόντα. Ὅπως δὴποτε ἢ κλήρωσις τῶν ἀρχῶν φαίνεται ἐν χρήσει οὔσα καὶ ἐπὶ Δράκοντος. Ἐνεκα τῶν μέχρι τοῦδε ἀτελῶν πηγῶν πολλά ἐσχηματίσθησαν γνῶμαι ὑπὸ τῶν νεωτέρων περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν αἱ ἀρχαί, αἰρεταὶ οὔσαι, κατέστησαν κληρωταί. Ὁ Schœmann, ὁ Κούρτιος, ὁ Sauppe τὴν μεταβολὴν ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Κλεισθένην, ὁ Niebuhr, ὁ Γρότιος, ὁ Perrot θεωροῦσιν αὐτὴν μεταγενεστέραν τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν, καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλους ἀνάγουσιν αὐτὴν χρόνους. Ἦδη μετὰ τὴν νέαν ἀνακάλυψιν καθίστανται ἄσκοποι πᾶσαι αὐταὶ αἱ συζητήσεις. Ἡ δὲ ἐξ Ἀρείου πάγου Βουλὴ ἐξηκολούθησεν οὔσα καὶ ἐπὶ Δράκοντος ἐπίσκοπος καὶ φύλαξ τῶν νόμων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀριστοτέλης μεταβαίνων εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος, λέγει πρῶτον μὲν ὅτι ἡ διαίρεσις τῶν πολιτῶν εἰς τέσσαρας τάξεις προὔπῆρχε πρότερον καὶ ἐπομένως δὲν ἦτο ἐπινόησις τοῦ Σόλωνος, καὶ δεύτερον ὅτι ὁ Σόλων κατέστησε τὰς ἀρχὰς κληρωτὰς ἐκ προκρίτων, ὑπὸ τῶν φυλῶν ὑποδεικνυομένων. Οὕτω ὁ Σόλων καθιέρωσε μικτὸν σύστημα ἐκλογῆς καὶ κληρώσεως τῶν ἀρχόντων, ἐξ οὗ ἐξηγοῦνται καὶ ἀντιφατικά τινα μέχρι τοῦδε κρινόμενα χωρία, τοῦ μὲν Ἡροδότου ὡς ἐν παραδείγματι λέγοντος ὅτι ὁ Καλλίμαχος ἐγένετο ἄρχων κυάμω λαχὼν, (VI 109) τοῦ δὲ Πausanίου ὅτι ἠρέθη τοιοῦτος (1. 15 § 3), διότι μικτοῦ ὄντος τοῦ συστήματος τῆς ἐκλογῆς ὁ αὐτὸς ἄρχων ἐδύνατο νὰ θεωρηθῆ αἰρετὸς καὶ συνάμα κληρωτὸς ἐκ τῆς ἐπόψεως τοῦ γράφοντος. Προστίθησι δὲ ὁ Ἀριστοτέλης καινοφανὲς ὅλως γεγονός, ὅτι ἀρχαιότερον, βεβαίως πρὸ τοῦ Δράκοντος, ἐφ' οὗ τὰ περὶ αἰρέσεως τῶν ἀρχῶν εἶχον ἄλλως, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, ἢ ἐν Ἀρείῳ πάγου Βουλῇ διώριζε τοὺς ἄρχοντας, ἐκλέγουσα τοὺς ἐπιτηδεῖους.

Οὐ μόνον δὲ τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ Βουλὴν δὲν ἐδνημιούργησε πρῶτος ὁ Σόλων, ἀλλ' οὐδὲ τὰς ἀρχικὰς αὐτῆς προνομίας μετέβαλεν οὐσιωδῶς, τοῦ Ἀριστοτέλους λέγοντος ρητῶς «Τὴν δὲ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν Βουλὴν ἔταξεν ἔτι νομοφυλακεῖν, ὡσπερ ὑπῆρχε καὶ πρότερον, ἐπίσκοπος οὔσα τῆς πολιτείας κλπ.», Ὡστε ἡ πληροφορία τοῦ Πλουτάρχου (Σολ. 10), ὅτι ὁ

Σόλων συστήσας τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ Βουλὴν ἕκα τῶν τ' ἐνιαυτῶν ἀρχόντων ἐπίσκοπον πάντων καὶ φύλακα τῶν νόμων ἐκάθισε, δὲν εἶναι ἀκριβής, διότι πάντα ταῦτα προϋπάρχοντα περιέλαβεν οὗτος εἰς τὴν νέαν νομοθεσίαν αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ τὴν κατάλυσιν τῆς τυραννίδος τῶν Πεισιστρατιδῶν, καὶ τὴν ἐπὶ Κλεισθένους μεταβολήν, ὁ Ἀριστοτέλης ἀφηγοῦμενος τὰ τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηνῶν λέγει ὅτι μετὰ τὰ Μυδικὰ πάλιν ἰσχύσασα ἢ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ Βουλῇ ἐπὶ 17 ἔτη διεῖπε τὰ τῆς πολιτείας, ἀλλ' ὅτι βαθμιδῶν κρατυνομένης τῆς δημοκρατίας, Ἐφιάλτης ὁ Σωφρονίδου κατήργησε τὰς προνομίας αὐτῆς, συναιτίου γενομένου τοῦ Θεμιστοκλέους, ὅστις ἦτο μὲν ἐκ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν, ἔμελλε δὲ νὰ δικασθῆ κατηγορούμενος ἐπὶ Μυδισμῶ.

Οὕτω τὸ πρῶτον καθίσταται γνωστόν, ὅτι τὰς προνομίας τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου Βουλῆς ἀφῆρεσε πρῶτος ὁ Ἐφιάλτης μετὰ Θεμιστοκλέους καὶ οὐχὶ μετὰ τοῦ Περικλέους καὶ ὑπ' αὐτοῦ ὑποκινηθεῖς, ὡς εἶναι κοινῶς παραδεδεγμένον, κυροῦται δὲ ἀσήμου τινὸς σχολιαστοῦ τὸ κείμενον λέγοντος: « Ἐφιάλτης τις καὶ Θεμιστοκλῆς χρεωστοῦντες τῇ πόλει χρήματα καὶ εἰδότες ὅτι ἐὰν δικάσωσιν οἱ Ἀρεοπαγῖται πάντες ἀποδώσουσι, καταλῦσαι αὐτοὺς ἔπεισαν τὴν πόλιν, οὕτω τινὸς μέλλοντος κριθῆναι: ὁ γὰρ Ἀριστοτέλης λέγει ἐν τῇ πολιτεία τῶν Ἀθηναίων ὅτι καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς αἴτιος ἦν μὴ πάντα δικάζειν τοὺς Ἀρεοπαγῖτας δῆθεν μὲν ὡς δι' αὐτοὺς τοῦτο ποιοῦντες, τὸ δ' ἀληθὲς διὰ τοῦτο πάντα κατασκευάζοντες: εἶτα οἱ Ἀθηναῖοι ἀσμένως ἀκούσαντες τῆς τοιαύτης συμβουλῆς κατέλυσαν αὐτούς», εἰς ὃ οὐδεμία ἐδόθη προσοχή. Τὰ χωρία, εἰς ἃ στηριζόμενοι οἱ νεώτεροι ἐδέξαντο τὴν νῦν ἐλεγχομένην ἀνακριβῆ γνώμην εἰσὶ κυρίως τὰ ἐξῆς. Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρων ὅτι ὁ Περικλῆς προσείλκε πολλοὺς φίλους καὶ ἐταίρους πρὸς πραγματοποίησιν τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ σχεδίων, ἐπάγεται: « Ὦν ἕνα φασὶ γενέσθαι τὸν Ἐφιάλτην, ὃς κατέλυσε τὸ κράτος τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου Βουλῆς, πολλὴν κατὰ τὸν Πλάτωνα καὶ ἄκρατον τοῖς πολίταις ἐλευθερίαν οἰνοχοῶν» (Πλούταρχ. Περ. 7.) καὶ ἀλλαχοῦ: « Ὡς δὲ πάλιν (ὁ Κίμων) ἐπὶ στρατείαν ἐξέπλευσε, τελέως ἀνεθόντες οἱ πολλοί, καὶ συγχέοντες τὸν

καθεστῶτα τῆς πολιτείας κόσμιον τά τε πάτρια νόμιμα, οἷς ἐχρῶντο πρότερον, Ἐφιάλτου προεστῶτος, ἀφείλοντο τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου Βουλῆς τὰς κρίσεις πλὴν ὀλίγων ἀπάσας καὶ τῶν δικαστηρίων κυρίους ἑαυτοὺς ποιήσαντες εἰς ἄκρατον δημοκρατίαν ἐνέβαλον τὴν πόλιν, ἦδη καὶ Περικλέους δυναμένου, καὶ τῶν πολλῶν φρονοῦντος». (Πλούτ. Κίμ. 15). Ὁ δὲ Ἀριστοτέλεις ἐν τοῖς Πολιτικοῖς (11, 12) λέγει «Τὴν μὲν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ Βουλὴν Ἐφιάλτης ἐκόλουσε καὶ Περικλῆς». Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν χωρίων τούτων ἀναμφισβήτητον ἐθεωρήθη ὑπὸ πάντων τῶν νεωτέρων ὅτι ὁ Ἐφιάλτης συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ Περικλέους προῦκάλεσε τὴν κατάργησιν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας τοῦ Ἀρείου πάγου, καὶ μόνον ἠμφισβητεῖτο ὁ χρόνος τοῦ ἀξιωμαθιμομένου τούτου γεγονότος, ὅπερ Διόδωρος ὁ Συκελιώτης ἀναγράφει ὡς τελεσθὲν τὸ 2ον ἔτος τῆς 80ῆς Ὀλυμπιάδος (460 π. Χ.). Ὁ Ὁδ. Μύλλερ ἀναλύων τὰς Εὐμενίδας τοῦ Αἰσχύλου, περὶ ὧν γνωστὸν εἶναι ὅτι ἐδιδάχθησαν τὸ 2ον ἔτος τῆς ὀγδοικοστῆς Ὀλυμπιάδος καὶ πιθανῶς τὸν ἑβδομον ἢ ἑνατον μῆνα τοῦ ἔτους ἐκείνου, τελουμένων τῶν Ἀθηναίων ἢ τῶν μεγάλων Διονυσίων, ὑποστηρίζει ὅτι ἡ περὶ τοῦ Ἀρείου πάγου διαμάχη ὑψίστατο ἔτι, καὶ ὅτι ἐπομένως δὲν εἶχε πραγματοποιηθῆ ἡ κατάλυσις τῶν προνομίων αὐτοῦ. Ἦδη δὲ γνωστὸν γίνεται ὅτι ἡ κατάλυσις αὕτη ἐγένετο πολὺ πρότερον, μηδὲν ὀλίγον συμμετασχόντος τοῦ Περικλέους. Μετὰ πολλὰ δὲ ἔτι ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἐφιάλτου κατισχύσας ὁ Περικλῆς τοῦ Κίμωνος ἀφείλε καὶ οὗτος, ὡς κατωτέρω λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, τινὰς τῶν ὑπολειπομένων προνομίων τοῦ Ἀρείου πάγου, ὅπως δημοτικωτέρα καταστῆ ἡ ὑπάρχουσα πολιτεία. Οὕτω δ' ἐξηγεῖται τὸ ἐν τοῖς Πολιτικοῖς χωρίον ὅτι τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴν Ἐφιάλτης ἐκόλωσε καὶ Περικλῆς, ἥτοι πρῶτος ὁ Ἐφιάλτης καὶ δεύτερος ὁ Περικλῆς, ὅπερ μὴ διαστείλαντες οἱ νεώτεροι, ἐδέξαντο ὅτι ἀμφότεροι συνέπραξαν εἰς τὸ τόλμημα τοῦτο.

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μέρει ὁ Ἀριστοτέλης ποιούμενος λόγον περὶ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἀρχοντος βασιλέως λέγει ὅτι ἡ ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῦ διεξαγομένη δίκη βουλευσεως ἐδικάζετο εἰς τὸ ἐπὶ Παλλαδίῳ δικαστήριον. Οὕτω δὲ λύεται τὸ λῖαν

ἐπίμαχον ζήτημα περὶ τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου πρὸς ἐκδί-
κασιν τῶν ἠθικῶν αὐτουργῶν τοῦ φόνου, κυροῦται δὲ καὶ τὸ
σχετικὸν χωρίον τοῦ Ἀρποκρατίωνος, ἀντιγεγραμμένον ὄν
ἐκ τῆς πολιτείας τοῦ Ἀριστοτέλους. Ὅτι δὲ ἡ βούλευσις
ὑπῆγετο εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ἐπὶ Παλλαδίῳ δικαστηρίου
ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν διασωζομένων λόγων τῶν Ἀττικῶν
ρητόρων καὶ ἰδίως τοῦ Ἀντιφῶντος, οἵτινες καίτοι ἀφορῶσιν
εἰς ἠθικοὺς αὐτουργοὺς φόνων ἐκ προνοίας ἐκτελεσθέντων,
προδῆλως δὲν ἀπευθύνονται εἰς τοὺς Ἀρεοπαγίτας. Οὕτω ἐν
παραδείγματι ἡ κατὰ τῆς μητριάς τοῦ Ἀντιφῶντος κατηγορία
ὑποτίθησι γυναῖκα ἠθικὸν αὐτουργὸν φαρμακείας, ἥτις ἀπο-
φασίσασα νὰ ἀποκτείνῃ τὸν σύζυγον, παρέσκεύασε φάρμακον
ὅπερ ἐτέρα γυνὴ ἔδωκεν αὐτῷ ἐν ἐορτῇ καὶ οὕτως ἐπῆλθεν
ὁ θάνατος. Καίτοι τοῦ φόνου ἐκ προμελέτης ἐκτελεσθέντος ἡ
τυπικὴ πρὸς τοὺς δικαστὰς προσφώνησις «ὦ ἄνδρες» καὶ οὐχὶ
«ὦ βουλῆ» τρανῶς ἀποδεικνύει ὅτι ὁ λόγος οὗτος δὲν ἀπευθύ-
νεται εἰς τὸν Ἀρειὸν πάγον, ἀλλ' εἰς τὸ Παλλάδιον. Ὅτι δὲ ἡ
βούλευσις ὑπῆγετο εἰς τὸ Παλλάδιον προσεπιμαρτυρεῖ καὶ ὁ
πρὸ τινῶν ἐτῶν ἀνακαλυφθεὶς νόμος, ὁ ἔχων ὡς ἑξῆς:

πρῶτος ἄξων

Καὶ ἂν μὴ ἔκ προνοίας κτείνῃ τίς τινα
φεύγειν, δι-
κάζειν δὲ τοὺς βασιλέας αἰτιῶν φόνου ἢ
[βουλευσεως τὸν
αἰὲ βασιλ-

εῦσαντα, τοὺς δ' Ἐφέτας διαγνῶναι.

ἐν ᾧ ρητῶς ἀναφέρεται ἡ βούλευσις ὡς δικαζομένη ὑπὸ τῶν
Ἐφετῶν.

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων ἀρκούντως, νομίζομεν, καταφαίνε-
ται ἡ σπουδαιότης τοῦ ἔργου τούτου τοῦ κλεινοῦ Σταγειρίτου,
ὅπερ νέον φῶς ἐπιχέει εἰς τε τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν καὶ τὴν
νομοθεσίαν τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν καὶ ὅπερ ἔσται ὑποκείμε-
νον μακρᾶς μελέτης τῶν συγχρόνων σοφῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Φεβρουαρίου 1891.

Α. ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

1.... [Μ]ύρωνος καθ' ἱερῶν ὁμόσαντες ἀριστίνδην καταγνωσθέντος δὲ τοῦ ἄγο[υ]ς [νεκρ]οὶ μὲν ἐκ τῶν τάφων ἐξεβλήθησαν, τὸ δὲ γένος αὐτῶν ἔφυγεν ἀειφυγίαν. [Ἐπι]μενίδης δ' ὁ Κρής ἐπὶ τούτοις ἐκάθηρε τὴν πόλιν.

2. Μετὰ δὲ ταῦτα συνέβη στασιάσαι τοὺς τε γνωρίμους καὶ τὸ πλῆθος πολὺν χρόνον *τὸν δῆμον*. ἦν γὰρ . . . ἡ πολιτεία τ[οῖς μὲν] ἄλλοις ὀλιγαρχικὴ πᾶσι, καὶ δὴ καὶ ἐδοῦλευον οἱ πένντε[ς τοῖς] πλουσίοις καὶ αὐτοὶ [καὶ τ]ὰ τέκνα καὶ αἱ γυναῖκες, καὶ ἐκαλοῦντο πελάται καὶ ἐκτημόροι [ἐπὶ] ταύτης γὰρ τῆς μισθώσεως [εἰ]ργάζοντο τῶν πλουσίων τοὺς ἀγρούς. ἡ δὲ πᾶσα γῆ δι' ὀλίγων ἦν καὶ [εἰ μὴ] τὰς μισθώσεις [ἀπ]οδιδούειν ἀγώγιμοι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ παῖδες ἐγίνοντο, κ[αὶ] δεδεδυμένοι τοῖς δανείσ[ασι]ν ἐπὶ τοῖς σώμασιν ἦσαν μέχρι Σόλωνος· οὗτος δὲ πρῶτος ἐγέν[ετο τοῦ δήμου] προστάτης, χαλεπώτατον μὲν οὖν καὶ πικρότατον ἦν τοῖς πολλοῖς τῶν κατὰ τῆς πολιτείας [ἀρχῶν μὴ μετ]έχειν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἐδυσχέραινον οὐδενὸς γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἐτύγχανον μετέχοντες.

3. Ἦν δ' ἡ τάξις τῆς ἀρχαίας πολιτείας τῆς πρὸ Δράκο[ντος τοιαύτη]. τὰς μὲν ἀρχὰς [ἴ]στασαν ἀριστίνδην καὶ πλουτίνδην ἤρχον δὲ [τὸ] μὲν πρῶ[τον] ἀ[εἰ], μετὰ δὲ ταῦτά [δεκα]ετίαν. μέγισται δὲ καὶ πρῶται τῶν ἀρχῶν ἦσαν βασιλεύς τε καὶ πολ[έμαρχος] καὶ ἄρ[χων]. τούτων δὲ πρ[ώτ]η μὲν ἡ τοῦ

βασιλέως, αὐτὴ γὰρ ἐν [ἀρχῇ ἐγένετο, δευ]τέρα δ' ἐπικατέστη
 [πολε]μαρχία διὰ τοῦ γί[νεσθαι τινος τῶν βασιλέων τὰ πολέ-
 μα μαλ[ακούς, ὄθεν καὶ] τὸν Ἴωνα μετε[πέμ]ψαντο χρεία[ς
 κ]αταλαβούσης. τελευταία δ' ἡ [τοῦ ἄρχοντος οἱ] μὲν γὰρ
 πλείους [ἐπὶ] Μέδοντος, ἔνιοι δ' ἐπὶ Ἀκάστου φασὶ γενέσθαι
 [τὴν ἀρχὴν σημείον] δ' ἐπιφέρουσιν [ὅτι] οἱ ἐννέα ἄρχοντες
 ὀμνύουσι [καθάπερ] ἐπὶ Ἀκάστου [τῆς πόλεως ἀρχ]εῖν, ὡς
 ἐπὶ τῆς ἐ[κείνου] βασιλείας παραχωρησάντων τῶν Κοδ[ριδῶν]
 . . . τῷ ἄρχοντι *δωρεῶν*. τοῦτο μὲν οὖν ὁποτέρως πού ἔχει
 μικρόν, [καὶ ἐγένετο δὴ ἐν τού]τοις τοῖς χρόνοις ὅτι [δὲ] τε-
 λευταία τούτων ἐγένετο τῶν ἀρχῶν, [ση]μείον καὶ . . . ρίων
 τὸν ἄρχοντα διοικεῖν ὡσπερ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πολέμαρχος,
 ἀλλὰ . . . διὸ καὶ νεωστὶ γέγονεν ἡ ἀρχὴ μεγάλη, τοῖς ἐπ[ι]-
 θέτοις ἀύξηθ[εῖσα]. Θεσ[μο]θεταὶ δὲ πολλο[ῖ]ς ὕστερον ἔτεσιν
 ἠρέθησαν, ἥδη κατ' ἐνιαυτὸν αἰρ[εθέντες ἐπὶ] τὰς ἀρχάς, ὅπως
 ἀναγράφαντες τὰ θέσιμα φυλάττωσι πρὸς τὴν τῶν [παρανο-
 μού]ντων κρίσιν διὸ καὶ μόνη τῶν ἀρχῶν οὐκ ἐγένετο πλείων
 [ἢ] ἐνιαύσιος. [οὔ]τοι μὲν οὖν [ἐς] τοσοῦτον προέχουσιν ἄλ-
 λων. ᾤκησαν δ' οὐχ ἅμα πάντες οἱ ἐννέα ἄρχοντες, ἀλλ' ὁ
 μὲν βασιλεὺς ε[ἶ]χε τὸ νῦν καλούμενον Βουκόλιον, πλησίον
 τοῦ Πρυτανείου (σημείον δέ' ἔτι καὶ νῦν γὰρ τῆς τοῦ βασι-
 λέως γυναικὸς ἡ σύμμιξις ἐνταῦθα γίνεται τῷ Διονύσῳ καὶ ὁ
 γάμος), ὁ δὲ ἄρχων τὸ Πρυτανεῖον, ὁ δὲ πολέμαρχος τὸ Ἐπι-
 λυκεῖον ὃ πρότερον μὲν ἐκαλεῖτο Πολεμαρχεῖον, ἐπεὶ δὲ Ἐπί-
 λυκος ἀνφοκοδόμησε καὶ κατεσκεύασεν αὐτὸ πολεμα[ρχή]σας
 Ἐπιλυκεῖον ἐκλήθη. θεσμοθεταὶ δ' εἶχον τὸ Θεσμοθετεῖον. ἐπὶ
 δὲ Σόλωνος ἄ[π]αντες εἰς τὸ Θεσμοθετεῖον συνῆλθον. κύριοι
 δ' ἦσαν καὶ τὰς δίκας αὐτοτελεῖς [κρίν]ειν, καὶ οὐχ ὡσπερ νῦν
 προανακρίνειν. τὰ μὲν οὖν [περὶ] τὰς ἀρχάς τοῦτον εἶχε τὸν
 τρόπον. ἡ δὲ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν βουλὴ τὴν μὲν τάξιν εἶχε τοῦ
 διατηρεῖν τοὺς νόμους, διόκει δὲ τὰ πλείστα καὶ τὰ μέγιστα
 τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ κολάζουσα καὶ ζημ[ιο]ῦσα πάντας τοὺς
 ἀκοσμοῦντας κυρίως. ἡ γὰρ αἵρεσις τῶν ἀρχόντων ἀριστίνδην
 καὶ πλουτίνδην ἦν, ἐξ ὧν οἱ Ἀρεοπαγῖται καθίσταντο. διὸ καὶ
 μόνη τῶν ἀρχῶν αὕτη μεμένηκε διὰ βίου καὶ νῦν.

4. Ἡ μὲν οὖν πρώτη πολιτεία ταύτην ε[ἶ]χε τὴν ὑπο[γρα]-

φίν. μετὰ δὲ ταῦτα, χρόνον τινὸς οὐ πολλοῦ διελθόντος, ἐπ' Ἀρισταίχμου ἄρχοντος Δρά[κω]ν τοὺς θεσμοὺς ἔθηκεν· ἢ δὲ τάξις αὕτη τόνδε τὸν τρόπον εἶχεν. ἀπεδέδοτο [ἡ] πολιτεία τοῖς ὄπλα παρεχομένοις· ἤροῦντο δὲ τοὺς μὲν ἐννέα ἄρχοντας [καὶ τ]οὺς [τ]αμίας οὐσίαν κεκτημένους οὐκ ἐλάττω δέκα μῶν ἐλευθέρων, τὰς δ' ἄλλας ἐλάττους ἐκ τῶν ὄπλα παρεχ[ομένων]. στρατηγοὺς δὲ καὶ ἱππάρχους οὐσίαν ἀποφαίνοντας οὐκ ἐλάττον' ἢ ἑκατὸν μῶν ἐλευθέρων καὶ παιδᾶς ἐ[κ] γαμετῆς γυναικὸς γνησίους ὑπὲρ δέκα ἔτη γεγονότας· τούτους δὲ δεῖ[ν εἶναι] τοὺς πρυτάνεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς ἱππάρχους τοῦ γένους μέχρι εὐθυῶν . . . τας δ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ τέλους δεχομένους οὐπὲρ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἱππάρχοι. βουλευεῖν δὲ τετρακοσίους καὶ ἓνα τοὺς λαχόντας ἐκ τῆς πολιτείας· κληροῦσθαι δὲ καὶ ταύτην καὶ [τὰ]ς ἄλ[λας] ἀρχὰς τοὺς ὑπὲρ τριάκοντα ἔτη γεγονότας, καὶ δις τὸν αὐτὸν μὴ ἄρχειν πρὸ τοῦ πάν[τας περι]ελθεῖν· τότε δὲ πάλ[ιν] ἐξ ἱπαρχῆς κληροῦν· εἰ δὲ τις τῶν βουλευτῶν, ὅταν ἔδρα βουλῆς ἢ ἐκκλησίας ἦ, ἐκλείποι [τὴν σύν]οδον, ἀπέτινον ὁ μὲν πεντακοσιομέδιμνος τρεῖς δραχμάς, ὁ [δὲ ἱ]ππεὺς δύο, ζευγίτης δὲ μίαν. ἢ δὲ βουλῆ ἢ ἐξ Ἀρείου πάγου φύλαξ ἦν τῶν νόμων καὶ διετήρ[ει τὰ]ς ἀρχὰς ὅπως κατὰ τοὺς νόμους ἄρχωσιν. ἐξῆν δὲ τῷ ἀδικουμένῳ πρὸ[ς τὴν τῶν] Ἀρεοπαγι[τῶν] βουλὴν εἰσαγγέλλειν ἀποφαίνοντι παρ' ὄν ἀδικεῖται νόμον. ἐπὶ δὲ τοῖς σῶ[μα]σιν ἦσαν δεδεμένοι, καθάπερ εἴρηται, καὶ ἡ χώρα δι' ὀλίγων ἦν.

5. Τοιαύτης δὲ τῆς τάξεως οὔσης ἐν τῇ πολιτεία καὶ τῶν [π]ολλῶν δουλευόντων τοῖς ὀλίγοις, ἀντέστη τοῖς γνωρίμοις ὁ δῆμος, ἰσχυρᾶς δὲ τῆς στάσεως οὔσης καὶ πολ[ύ]ν χρόνον ἀντικαθημένων ἀλλήλοισι εἶλοντο κοινῇ διαλλακτὴν καὶ ἄρχοντα Σόλωνα, καὶ τ[ὴν] πολι[τεία]ν ἐπέτρεψαν αὐτῷ ποιήσαντι τὴν ἐλεγεῖαν ἧς ἐστὶν ἀρχὴ

Γινώ[σκω], καὶ μοι φρενὸς ἔνδοθεν ἄλγεα κεῖται,

πρεσβυτάτων ἐσορῶν γαῖαν Ἰαονίας.

καὶ γὰρ ἐπύλαυνεν καὶ πρὸς ἑκατέρους ὑπὲρ ἑκατέρων μάχεται καὶ διαμψισθητεῖ, καὶ μετὰ ταῦτα κοινῇ [π]αραινεῖ [κατα]-παύειν τὴν ἐνεστῶσαν φιλονικίαν. ἦν δ' ὁ Σόλων τῇ μὲν ῥή-

σει καὶ τῇ δόξῃ τῶν πρώτων, τ[ῆ δ'] οὐσία καὶ τοῖς πράγμασι τῶν μέσων, ὡς ἔκ τε τῶν ἄλλων ὁμολογεῖται καὶ [αὐτὸς] ἐν τοῖσδε τοῖς ποιήμασι μαρτυρεῖ, παραινῶν τοῖς πλουσίοις μὴ πλεονεκτεῖν·

Ἦμεῖς δ' ἠσυχάσαντες ἐνὶ φρεσὶ καρτερόν ἦτορ,
οἱ πολλῶν ἀγαθῶν ἐς κόρον ἀάσατε,
ἐν μετρίοισι τ[ρέφεσθ]ε μέγαν νόον· οὔτε γὰρ ἡμεῖς
πεισόμεθ', οὔθ' ὑμῖν ἄρτια τά[λλ'] ἔσεται.

καὶ ὅλως αἰεὶ τὴν αἰτίαν τῆς στάσεως ἀνάπτει τοῖς πλουσίοις· διὸ καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς ἐλεγείας δεδοικέναι φησὶ τὴν τε φιλαργυρίαν τὴν τε ὑπερηφανίαν, ὡς διὰ ταῦτα τῆς ἐχθρας ἐνεστώ[σ]ης.

6. Κύριος δὲ γενόμενος τῶν πραγμ[άτ]ων Σόλων τόν τε δῆμον ἠλευθέρωσε καὶ ἐν τῷ παρόντι καὶ εἰς τὸ μέλλον, κωλύσας δ[ανείζει]ν ἐπὶ τοῖς σώμασι, καὶ νόμους ἔθηκε καὶ χρεῶν ἀ[πο]κοπὰς ἐπ[ο]ίησε καὶ τῶν ἰδίων καὶ τῶν δημοσίων, ἃς σεισάχθειαν καλοῦσιν, ὡς ἀποσεισάμενοι τὸ βᾶρος ἐν οἷς πειρῶνται τι [καὶ] διαβάλλειν αὐτόν. συνέβη γὰρ τῷ Σόλωνι μέλλοντι ποιεῖν τὴν σεισάχ[θ]ειαν προειπεῖν τισὶ τῶν [γνω]ρίμω[ν], ἔπειθ', ὡς μὲν οἱ δημοτικοὶ λέγουσι, παραστρατηγηθῆναι διὰ τῶν φίλων, ὡς δ' οἱ [κεκτ]ημένοι, βλασφημεῖν καὶ αὐτόν κοινωνεῖν. δανεισάμενοι γὰρ οὔτοι συνεπρίαντο πολλὴν χώραν, [μετὰ δὲ] οὐ πολὺ τῆς τῶν χρεῶν ἀποκοπῆς γινομένης ἐπλούτου· ὅθεν φασὶ γενέσθαι τοὺς ὕστερον δο[κο]ῦντας εἶναι παλαιοπλούτους. οὐ μὴν ἀλλὰ πιθ[ανώ]τερος [ὁ] τῶν δημοτικῶ[ν] λόγος· οὐ γὰρ [εἰκό]ς ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις οὕτω μέτριον γενέσθαι καὶ κοινόν, [ἅμα] τ' ἐξὸν αὐτῷ [τ]οῖς [νόμ]ους ὑποποισάμενον τυραννεῖν τῆς πόλεως ἀμφοτέροις ἀπεχ[θάν]εσθαι καὶ περὶ πλείονος [ποι]ήσασθαι [τὸ κα]λὸν καὶ τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν ἢ τὴν αὐτοῦ πλεονεξίαν, ἐν [οὔτ]ω δὲ μικροῖς [καὶ] ἀν[αξί]οις καταρρυπαίν[ε]ιν ἑαυτόν. ὅτι δὲ ταύτην ἔσχε τὴν ἐξουσίαν τὰ τε πράγματα νοσοῦντα μετεκρούσατο, καὶ ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτὸς πολλαχοῦ μέμνηκε καὶ οἱ ἄλλοι συνομολογοῦσι πάν[τε]ς. ταύτην μὲν οὖν χρὴ νομίζειν ψευδῆ τὴν αἰτίαν εἶναι.

7. Πολιτείαν δὲ κατέστησε καὶ νόμους ἔθηκεν ἄλλους, τοῖς

δὲ Δράκοντος θεσμοῖς ἐπαύσαντο χρώμενοι πλὴν τῶν φοινικῶν. ἀναγράψαντες δὲ τοὺς νόμους εἰς τοὺς κύρβεις ἔστησαν ἐν τῇ στοᾷ τῇ βασιλείῳ καὶ ὤμοσαν χρῆσεσθαι πάντες· οἱ δ' ἐννέα ἄρχοντες ὁμνῦντες πρὸς τῷ λίθῳ κατεφάτιζον ἀναθήσειν ἀνδροιάντα χουσοῦν ἐάν τινα παραβῶσι τῶν νόμων· ὅθεν ἔτι καὶ νῦν οὕτως ὁμνύουσι. κατεκύρωσε δὲ τοὺς νόμους εἰς ἑκατὸν [ἔ]τη καὶ διέταξε τὴν πολιτείαν τόνδε τρόπον. τιμήματα διῆϊλεν εἰς τέτταρα τέλη, καθάπερ διήρητο καὶ πρότερον, εἰς πεντακοσιομέδιμνον καὶ ἰππέα καὶ ζευγίτην καὶ θῆτα. τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς ἀπένειμεν ἄρχειν ἐκ πεντακοσιομεδίμων καὶ ἰππέων καὶ ζευγίων, τοὺς ἐννέα ἄρχοντας καὶ τοὺς ταμίας καὶ τοὺς πωλητὰς καὶ τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς κωλακρέτας, ἐκάστοις ἀνάλογον τῷ μεγέθει τοῦ τιμήματος ἀποδιδούς τὴν ἀρχήν. τοῖς δὲ τὸ θητικὸν τελούσιν ἐκκλησίας καὶ δικαστηρίων μετέδωκε μόνον. ἔδει δὲ τελεῖν πεντακοσιομέδιμνον μὲν ὅς ἂν ἐκ τῆς οἰκείας ποιῇ πεντακόσια μέτρα τὰ συνάμφω ξηρὰ καὶ ὑγρά, ἰππάδα δὲ τοὺς τριακόσια ποιοῦντας, ὡς δ' ἐννοίῃ φασὶ τοὺς ἵπποσροφεῖν δυναμένους. σημείων δὲ φέρουσι τό τε ὄνομα τοῦ τέλους, ὡς ἂν ἀπὸ τοῦ πράγματος κείμενον, καὶ τὰ ἀναθήματα τῶν ἀρχαίων ἀνάκειται γὰρ ἐν ἀκροπόλει εἰκὼν Διφίλου ἐφ' ἧ ἔπιγεγραπται τάδε·

Διφίλου Ἀνθεμίων τήνδ' ἀνέθηκε θεοῖς,

θητικοῦ ἀντὶ τέλους ἰππάδ' ἀμειψάμενος.

καὶ παρέστηκεν ἵππος ἐκμαρτυρῶν ὡς τὴν ἰππάδα τοῦτο σημαίνει· οὐ μὴν ἀλλ' εὐλογώτερον τοῖς μέτροις διηρησθαι καθάπερ τοὺς πεντακοσιομεδίμνους. ζευγίσιον δὲ τελεῖν τοὺς διακόσια τὰ συνάμφω ποιοῦντας· τοὺς δ' ἄλλους θητικόν, σῦδεμῆς μετέχοντας ἀρχῆς. διὸ καὶ νῦν ἐπειδὴν ἔρηται τὸν μέλλοντα κληροῦσθαί τιν' ἀρχὴν ποῖον τέλος τελεῖ, οὐδ' ἂν εἰς εἶποι θητικόν.

8. Τὰς δ' ἀρχὰς ἐποίησε κληρωτὰς ἐκ προκρίτων, ὅς τις ἐκάστη προκρίνει τῶν φυλῶν. προῖκρινεν δ' εἰς τοὺς ἐννέα ἄρχοντας ἐκάστη δέκα, καὶ τοῦ[τους ἐκλή]ρουν· ὅθεν ἔτι διαμένει ταῖς φυλαῖς τὸ δέκα κληροῦν ἐκάστην, εἴτ' ἐκ τούτων κναμεύειν. σημείον δ' ὅτι κληρωτὰς ἐποίησεν ἐκ τῶν τιμημάτων ὁ περὶ τῶν ταμιῶν νόμος ᾧ χρώμενοι [διατελο]ῦσιν ἔτι καὶ νῦν· κε-

λεύει γὰρ κληροῦν τοὺς ταμίαις ἐκ πεντακοσιομεδίμων. Σόλων μὲν οὖν οὕτως ἐνομοθέτησε περὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων. τὸ γὰρ ἀρχαῖον ἢ ἐν Ἀρρείῳ πάγῳ βουλῇ ἀνακαλεσαμένη καὶ κρίνασα καθ' αὐτὴν τὸν ἐπιτύθειον ἐφ' ἐκάστη τῶν ἀρχῶν [ἐπ' ἐνιαυτὸν διατάξα]σα ἀπέστειλέν. φυλαὶ δ' ἦσαν δ' καθάπερ πρότερον καὶ φυλοβασίλεις τέσσαρες. ἐκ δὲ [τῆς φυλῆς ἐκάστης ἦσαν νενευμημένοι τριτίτες μὲν τρεῖς, ναυκραφαί δὲ δώδεκά καθ' ἐκάστην. [ἦν δὲ τῶν] ναυκραφῶν ἀρχὴ καθεστηκυῖα ναύκραφοι, τεταγμένη πρὸς τε τὰς εἰσφορὰς καὶ τὰς δαπάνας] τὰς γινομένας· διὸ καὶ ἐν τοῖς νόμοις τοῖς Σόλωνος οἷς οὐκέτι χρῶνται (οἶον [εἰκὸς] γέ) γραπταὶ τοὺς ναυκράρους εἰσπράττειν καὶ ἀναλίσκειν ἐκ τοῦ ναυκραφικοῦ ἀργυρίου. βουλῇ δ' ἐποίησε τετρακοσίους, ἑκατὸν ἐξ ἐκάστης φυλῆς, τὴν δὲ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν ἔταξεν ἕ[τι] νομοφυλακεῖν, ὡς περὶ ὑπῆρχε καὶ πρότερον ἐπίσκοπος οὕσα τῆς πολιτείας ἐς τὰ τε ἄλλα, καὶ τὰ πλεῖστα καὶ τὰ μέγιστα τῶν πολιτῶν διετήρει καὶ τοῖς ἀμαρτάνοντας νῆθυνε κυρίῃ] οὐσα τοῦ [ζ]η[μ]ι[οῦν] καὶ κολάζειν, καὶ τὰς ἐκτίσεις ἀνέφερεν εἰς πόλιν οὐκ ἐπιγράφουσα τὴν πρόφασιν τοῦ κολάζεσθαι, καὶ τοὺς ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου συν[ι]σταμένους ἔκρινε, Σόλωνος θέν[τος]. ὁ μὲν [οῦν ταῦτ' ἔταξε] περὶ αὐτῶν. ὁρῶν δὲ τὴν μὲν πόλιν πολλάκις στασιάζουσαν, τῶν δὲ πολιτῶν ἐνίους δι[α] τὴν ῥαθυμ[ί]αν [ἀποστάνας τὸ αὐτόματον νόμον ἔθηκε πρὸς αὐτοὺς ἴδιον, ὃς ἂν στασιαζούσης τῆς πόλεως μ[ὴ] αἴρ]ηται τὰ ὄπλα μηδὲ μεθ' ἑτέρων, ἄτιμον εἶναι καὶ τῆς πόλεως μὴ μετέχειν.

9. Τὰ μὲν οὖν [περὶ τὰς ἀρχὰς τ[οῦτ]ον [εἶχε] τὸν τρόπον. δοκεῖ δὲ τῆς Σόλωνος πολιτείας τρία ταῦτ' εἶναι τὰ δημοτικώτατα, πρῶτον μὲν καὶ μέγιστον τὸ μὴ δανεῖζειν ἐπὶ τοῖς σώμασιν, ἔπειτα τὸ ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ [δικάζεσθαι] ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων, τρίτον δὲ (<ἦ> μάλιστα φασιν ἰσχυρέναι τὸ πλῆθος) ἢ εἰς τὸ δικαστήριον] ἐφ[ε]σις· κύριος γὰρ ὢν ὁ δῆμος τῆς ψήφου κύριος γίνεται τῆς πολιτείας, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὸ μὴ γεγράφθαι τοῖς νόμοις ἀπλῶς μηδὲ σαφῶς, ἀλλ' ὡς περὶ ὁ περὶ τῶν κλήρων καὶ ἐπικλήρων, ἀν[άγ]κ[η] ἦν] τὰς ἀμφισβητήσεις γίνεσθαι καὶ πάντα βραβεύειν καὶ τὰ κοινὰ καὶ τὰ ἴδια τὰ δικασ[τ]ή[ρι]α. οἶονται μὲν οὖν τινὲς ἐπίτηδες ἀσα-

φεῖς αὐτὸν ποιῆσαι τοὺς νόμους ὅπως τι τῆς κρίσεως [ἔ]χη [ὁ δῆμος κ]ύριος. οὐ μὴν εἰκόσ, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι καθόλου περιλαβεῖν τὸ βέλτιστον· οὐ γὰρ [δι]κ[αίον] ἐκ τῶν νῦν γινομένων ἀλλ' ἐκ τῆς ἄλλης πολιτείας θεωρεῖν τὴν ἐκείνου βούλησιν.

10. Ἐν [μὲν οἷν τ]οῖς νόμοις ταῦτα δοκεῖ θεῖναι δημοτικά, πρὸ δὲ τῆς νομοθεσίας ποιήσα[σθαι τὴν χρ]εῶ[ν ἀπο]κοπήν, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν τε τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν καὶ τὴν τοῦ νομίσματος αὔξισιν. ἐπ' ἐκείνου γὰρ ἐγένετο καὶ τὰ μέτρα μεῖζω τῶν Φειδωνείων, καὶ ἡ μναῖ πρότερον [μὲν ἔχου]σα παρα[πλή]σον, ἑβδομήκοντα δραχμῆς ἀνεπληρώθη ταῖς ἑκατόν. ἦν δ' ὁ ἀρχαῖος χαρακτήρ διδραχμον. ἐποίησε δὲ καὶ σταθμὸν πρὸς τ[ὸ] νόμισμα *τ[ρ]εῖς καὶ ἑξήκοντα μνας· τὸ τάλαντον ἀγούσας, καὶ ἐπιδιενεμήθησαν [αἱ] μναῖ τῷ στατήρι καὶ τοῖς ἄλλοις σταθμοῖς.

11. Διατάξας δὲ τὴν πολιτείαν ὅνπερ εἴρηται τρόπον, ἐπειδὴ προσιόντες πάντες περὶ τῶν νόμων ἐνώχλουν, τὰ μὲν ἐπιτιμῶντες τὰ δὲ ἀνακρίνοντες, βουλόμενος μῆτε ταῦτα κινεῖν μήτ' ἀπεχθάνεσθαι παρῶν ἀποδημίαν ἐποίησατο κατ' ἐμπορίαν ἅμα καὶ θεωρίαν εἰς Αἴγυπτον [περὶ Κα]νώπου [πόλ]ει δέκα ἐτῶν· οὐ γὰρ οἶεσθαι δίκαιον εἶναι [το]ύς νόμους ἐξηγεῖσθαι παρῶν ἀλλ' ἕκαστον τὰ γεγραμμένα ποιῆσαι. ἅμα δὲ καὶ συνέβαιν[εν] αὐτῷ τῶν τε γνωρίων διαφόρους γεγενῆσθαι πολλοὺς διὰ τὰς τῶν χρεῶν ἀποκοπά[ς], καὶ τὰς στάσεις ἀμφοτέρας μεταθέσθαι διὰ τὸ παρὰ δόξαν αὐτοῖς γενέσθαι τὴν [οὔ]σαν [κατά]στασιν. ὁ μὲν γὰρ δῆμος ᾤετο πάντ' ἀνάδαστα ποιῆσειν αὐτόν, οἱ δὲ γνώριμοι [πά]λιν εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν ἀποδώσειν ἥς [μέντοι] παραλλάξ[ας] δόξης ἀμφοτέροις ἠναντιώθη, καὶ ἐξὸν αὐτῷ μεθ' ὁποτέρων ἠβούλετο συστά[ντι] τυραννεῖν εἴλετο πρὸς ἀμφοτέρους ἀπεχθεσθῆναι σώσας τὴν πατρίδα καὶ τὰ βέλ[τι]στα νομοθετήσας.

12. Ταῦτα δ' ὅτι τοῦτον <τὸν> τρόπον ἔσχεν οἱ τ' ἄλλοι συμφωνοῦσι πάντες, καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ποιήσει μέ[μν]ηται περὶ αὐτῶν ἐν τοῖσδε·

Δήμῳ μὲν γὰρ ἔδωκα τόσον γέρας ὅσον ἀπαρ[κεῖ],
τιμῆς οὔτ' ἀφελῶν οὔτ' ἐπορευξάμενος.

οἱ δ' εἶχον δύναμιν καὶ χρήμασιν ἦσαν ἀγνο[ί],
καὶ τοῖς ἐφρασάμην μηδὲν ἀ[ει]κὲς ἔχειν.
ἔστιν δ' ἀμφιβαλὼν κρατερόν σάκος ἀμφοτέροισι
ν[ι]κᾶν δ' οὐκ εἶασ' οὐδετέρους ἀδίκως.
πάλιν δ' ἀποφαινόμενος περὶ τοῦ πλήθους, ὡς α[ὐτ]ῷ δεῖ
χρῆσθαι

Δῆμος δ' ὄδ' ἂν ἄριστα σὺν ἡγεμόνεσσιν ἔποιτο,
μητέ λῖαν ἀν[ε]θεὶς μητέ βιαζόμενος.
τίκτει γὰρ κόρος ἕθριν, ὅταν πολὺς ὄλβος ἔπντ[αι]
ἀνθρώποισιν ὅσοις μὴ νόος ἄρτιος ἦ.
καὶ πάλιν διάγνωθι ποῦ λέγει περὶ τῶν διανεύμασθαι τὴν γῆν
βουλομένων

Οἱ δ' ἐφ' ἀρπαγαῖσιν ἦλθον, ἐλπ[ί]δ' εἶχον ἀφνεά,
καδόκουν ἕκαστος αὐτῶν ὄλβον εὐρήσειν πολὺν,
καί με κωτίλλοντα λείως τραχὺν ἐκφανεῖν νόον.
χαῦνα μὲν τότε ἐφράσαντο, νῦν δέ μοι χολοῦμενοι
λο[ξ]ὸν ὀφθαλ[μο]ῖς ὀρῶσι πάντες ὥστε δῆϊοι.
οὐ χρεῶν' ἄ μὲν γὰρ εἶπα σὺν θεοῖσιν ἦνυ[σα],
[ἄλλα δ' α]ἴτ' ὑ[μ]ά[την] ἔερδ[ο]ν, οὐδέ μοι τυραννίδος
ἀνδάνει βία τι [ρῆ]ζ[ειν], οὐδέ μοι χθονὸς
πατριδος κακοῖσιν ἐσθλοῦς ἰσομοίριαν ἔχειν.

[πάλιν] δὲ καὶ περὶ τῆς ἀπο[ρί]ας τῆς τῶν [πενήτ]ων καὶ τῶν
δουλευόντων μὲν πρότερον ἐλευθερωθέντων [δὲ διὰ] τὴν σει-
σάθει[αν].

Ἐγὼ δὲ τῶν μὲν οὔνεκ' ἀξονήλατον
δῆμόν τι τούτων πρὶν τυχῶν ἐπαυσάμην,
συμμαρτυροῖ[σ]η ταῦτ' ἂν ἐν δίκη χρόνου
μητὴρ μεγίστη δαιμόνω[ν] Ὀλυμπίων
ἄριστα, Γῆ μέλαινα, τῆς ἐγὼ ποτε
[ἴ]ρους ἀνεῖλον πολλαχῆ πεπνηγότα[ς],
[πρόσθ]εν δὲ δουλεύουσα, νῦν ἐλευθέρα.
πολλοὺς δ' Ἀθήνας, πατριδ' εἰς θεόκτιτ[ον],
[ἀνί]γαγον πραθέντας, ἄλλον ἐκδίκως,
ἄλλον δικαίως, τοὺς δ' ἀναγκαίης ὑπο
χρειοῦς φυγόντας, γλώσσαν οὐκέτ' Ἀττικὴν
ιέντας, ὡς ἂν πολλαχῆ πλαν[ω]μένους,

τοὺς δ' ἐνθάδ' αὐτοῦ δι[ουλί]ην ἀεκέα
[ἔ]χοντας, ἦθη δεσποτῶν τρομευμέν[ους],
[ἐλ]ευθέρους ἔθηκα. ταῦτα μὲν κράτει
νόμου, βίαν τε καὶ δίκην συναρμόσας,
[ἔ]ρεξα; καὶ διπλῶν ὡς ὑπεσχόμεν.
θεσμοὺς θ' ὁμοίως τῷ κακῷ τε καὶ ἀγαθῷ,
εὐθείαν εἰς ἕκαστον ἀρμόσας δίκην,
ἔγραψα. κέντρον δ' ἄλλος ὡς ἐγὼ λαβῶν;
[κακ]οφραδῆς τε καὶ φιλοκτῆμων ἀνὴρ,
οὐκ ἂν κατέσχε δῆμον· εἰ γὰρ ἦ[θε]λον
ἂ τοῖς ἐναντί[οι]ν ἴνδανεν τότε,
αὐθις δ' ἂ τοῖσιν ἀτέροις φράσαι· δίχα,
πολλῶν ἂν ἀνδρῶν ἦδ' ἐχνηρώθη πόλις.
[ὦν] οὔνεκ' ἀλκὴν παντόθεν ποιούμενος
ὡς ἐν κυσὶν πολλὰ ἰσὶν ἐστράφην λύκος.
καὶ πάλιν ὀνειδίζων πρὸς τὰς ὑστερόν αὐτ[οῦ] μεμνημοσίας
ἀμφοτέρων·

Δῆμῳ μὲν εἰ χρὴ διαφράδην ὀνειδίσαι,
ἂ νῦν ἔχουσιν οὔποτ' ὀφθαλμοῖσιν ἂν
εὔδοντες εἶδον·
ὅσοι δὲ μείζους καὶ βίαν ἀμείνονες
αἰνοῖεν ἂν με καὶ φίλον ποιοῖατο.
εἰ γὰρ τις ἄλλος, φησὶ, ταύτης τῆς τιμῆς ἔτυχεν,
οὐκ ἂν κατέσχε δῆμον οὐδ' ἐπαύσατο,
πρὶν ἀνταράξας πῦρα ἐξ[εἶλ]εν γάλα.
ἐγὼ δὲ τούτων ὡσπερ ἐν μεταχμῖῳ
ἕρος κατέστην.

13. Τὴν μὲν οὖν ἀποδημίαν ἐποιήσατο διὰ ταύτας τὰς αἰ-
τίας. Σόλωνος δ' ἀποδημήσαντος, ἔτι τῆς πόλεως τεταρά-
γμένης, ἐπὶ μὲν ἔτη τέτταρα διπλῶν [ἐ]ν ἡσυχίᾳ τῷ δὲ πέμπτῳ
μετὰ τὴν Σόλωνος ἀρχὴν οὐκ ἐπέστησαν ἄρχοντα διὰ τὴν
στ[άσ]ιν, καὶ πάλιν ἔπει πέμπτῳ * τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀρχαίαν *
ἐποίησαν. μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τῶν αὐτῶν χρόνων Δ[αμ]α[σ]ίας
αἰρε[θη]εὶς ἄρχων ἔτη δύο καὶ δύο μῆνας ἤρξεν, ἕως ἐξηλάσθη
βία τῆς ἀρχῆς. εἴτ' ἔδοξε[ν] αὐτοῖς διὰ τὸ στασιάζειν ἄρχοντας
ἐλέσθαι δέκα, πέντε μὲν εὐπατριδῶν, τρεῖς δὲ ἀ[γο]οίκων, δύο

δὲ δημιουργῶν, καὶ οὗτοι τὸν μετὰ Δαμασίαν [ἡ] ῥξα[ν ἐ]νιαυ-
τόν. ὥ[στε] δῆλον ὅτι μεγίστην εἶχε δύναμιν ὁ ἄρχων φαί-
νονται γὰρ αἰεὶ στ[α]σιάζοντες περὶ ταύτης τῆς ἀρχῆς. ὄλωσ
δὲ διετέλουν νοσοῦντες τὰ πρὸς ἑαυτούς, οἱ μὲν ἀρχὴν καὶ
πρόφασιν ἔχοντες τὴν τῶν χρεῶν ἀποκοπὴν, συνεβεβήκει γὰρ
αὐτοῖς γεγονέναι πένησιν, οἱ δὲ τῇ πολιτείᾳ δυσχεραίνοντες
διὰ τὸ μεγάλην γεγονέναι μεταβολήν, ἔνιοι δὲ δι[ὰ τὴν] πρὸς
ἀλλήλους φιλονικίαν. ἦσαν [δ'] αἱ στάσεις τρεῖς, μία μὲν τῶν
παραλίων, ὧν προειστίκει Μεγακλῆς ὁ Ἀλκμέωνος, οἳ [περ
ἐδόκουν μάλιστα διώκειν τὴν μέσην πολιτείαν· ἄλλη δὲ τῶν
πεδια[κῶν], οἱ τὴν ὀλιγαρχίαν ἐζήτουν, ἠγεῖτο δ' αὐτῶν Λυ-
κοῦργος· τρίτη δ' ἡ τῶν διακρίων, ἐφ' ἣ ἑταγμένος ἦν Πει-
σίστρατος, δημοτικώτατος εἶναι δοκῶν. προσεκεκόσμηντο δὲ
τούτοις οἳ τε ἀφ[ῆ]ρημένοι τὰ χρέα διὰ τὴν ἀπορίαν, καὶ οἱ
τῷ γένει μὴ καθαροὶ διὰ τὸν φόβον· σημεῖον δ', ὅτι μετὰ τὴν
τυράννων κατάστασιν ἐποίησαν διαφημισμὸν ὡς πολλῶν κοι-
νωνούντων τῆς πολιτείας οὐ προσῆκον. εἶχον δ' ἕκαστοι τὰς
ἐπωνυμίας ἀπὸ τῶν τ[ό]πων ἐν οἷς ἐγεώργουν.

14. Δημοτικώτατος δ' εἶναι δοκῶν ὁ Πεισίστρατος, καὶ
σφόδρ' εὐδοκιμηκὼς ἐν τῷ πρὸς Μ[εγ]αρέας πολέμῳ, κατα-
τραυματίσας ἑαυτὸν συνέπεισε τὸν δῆμον, ὡς παρὰ τῶν ἀντι-
στασιωτῶν ταῦτα πεπον[θῶ]ς, φυλακὴν ἑαυτῷ δοῦναι τοῦ σώ-
ματος. Ἀριστίωνος [γ]ρ[ά]ψαντος τὴν γνώμην. λαβὼν δὲ τοὺς
κορνηφόρους καλούμενους, ἐπαναστὰς μετὰ τούτων τῷ δήμῳ
κατέσχε τὴν ἀκρόπολιν ἔτει δευτέρῳ καὶ τριακοστῷ μετὰ τὴν
τῶν νόμων θέσιν, ἐπὶ Κ[ω]μ[έ]ου ἄρχοντος. λέγεται δὲ Σόλων, αὐ-
τοῦ Πεισιστράτου τὴν φυλακὴν αἰτοῦντος, ἀντιλέξει καὶ εἰπεῖν
ὅτι τῶν μὲν εἶναι σοφώτερος, τῶν δ' ἀνδρειότερος· ὅσοι μὲν
γὰρ ἀγνοοῦσι Πεισίστρατον ἐπιτιθέμενον τυραν[νίδι] σοφώτε-
ρον εἶναι τούτων, ὅσοι δ' εἰδότες κατασιωπῶσιν ἀνδρειότερον.
ἐπεὶ δὲ λέγων [πράττει οὐ]δέν, ἐξαράμενος τὰ ὄπλα πρὸ τῶν
θυρῶν αὐτὸς μὲν ἔφη βεβονθηκέναι τῇ πατρίδι καθόσον ἦν
δυνατὸς (ἦδη γὰρ σφόδρα πρεσβύτης ἦν), ἀξιοῦν δὲ καὶ τοὺς
ἄλλους ταῦτὸ τοῦτο ποιεῖν. Σόλων [μὲν οἶν οὐ]δέν ἤνυσε τότε
παρακαλῶν· Πεισίστρατος δὲ λαβὼν τὴν ἀρχὴν διώκει τὰ κοινὰ
πολιτικῶς μᾶλλον ἢ τυραννικῶς. οὐπω δὲ τῆς ἀρχῆς ἐρριζώ-

μένης ὁμοφρονήσαντες [οἱ] περὶ τὸν Μεγακλέα καὶ τὸν Λυκοῦ[ργον] ἐξέβαλον αὐτὸν ἔκτῳ ἔτει μετὰ τὴν πρώτην κατάστασιν, ἐφ' ἧγνσίου ἀρχοντος. ἔτει δὲ δωδεκάτῳ μετὰ ταῦτα περιελαυνόμενος ὁ Μεγακλῆς τῇ στάσει, πάλιν ἐπικηρυκευσάμενος πρὸς [τὸ]ν Πεισίστρατον ἐφ' ᾧ τε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ λήψεται, κατήγαγεν αὐτὸν ἀρχαῖκῶς καὶ λίαν ἀπλῶς. προδιασπείρας γὰρ λόγον ὡς τῆς Ἀθηνᾶς καταγούσης Πεισίστρατον, καὶ γυναῖκα μεγάλην καὶ καλὴν ἐξευρών, ὡς μὲν Ἡρόδοτος φησὶν ἐκ τοῦ δήμου τῶν Παιανέων, ὡς δ' ἔνιοι λέγουσιν ἐκ τοῦ Κολυττοῦ στέφανόφωλιν Θρητταν, ἢ ὄνομα Φίην, τὴν θεὸν ἀπομιμησάμενος τῷ κόσμῳ [κατή]γαγε[ν] μετ' αὐτοῦ, καὶ ὁ μὲν Πεισίστρατος ἐφ' ἄρματος εἰσήλανε παραibaτούσης τῆς γυναικός, οἱ δ' ἐν τῷ ἄστει προσκυνοῦντες ἐδέχοντο θαυμάζοντες.

15. Ἡ μὲν οὖν πρώτη κάθοδος ἐ[γένε]το τοιαύτη. μετὰ δὲ ταῦτα, ὡς ἐξέπεσε τὸ δεύτερον ἔτει μάλιστα ἐβδόμῳ μετὰ τὴν κάθοδον, — οὐ γὰρ πολὺν χρόνον κατέσχευ, ἀλλ[ὰ] διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι τῇ τοῦ Μεγακλέους θυγατρὶ συγγίνεσθαι φοβηθεὶς ἀμφοτέρας τὰς στάσεις ὑπεξῆλθεν. καὶ πρῶτον μὲν συνώκισε περὶ τὸν Θέρμαιον κόλπον χωρίον ὃ καλεῖται Ῥαίκηλος, ἐκείθεν δὲ παρῆλθεν εἰς τοὺς περὶ Πάγγαιον τόπους, ὅθεν χρηματισάμενος καὶ στρατιώτας μισθωσάμενος, ἐλθὼν εἰς Ἐρετρίαν ἐνδεκάτῳ πάλιν ἔτει τὸ πρῶτον ἀνασώσασθαι βία τὴν ἀρχὴν ἐπεχείρει, συμπροθυμουμένων αὐτῷ πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων, μάλιστα δὲ Θηβαίων καὶ Λυγδάμιος τοῦ Ναξίου, ἔτι δὲ τῶν ἵππέων τῶν ἐχόντων ἐν Ἐρετρίᾳ τὴν πολιτείαν, νικήσας δὲ τὴν ἐπὶ Παλληνίδι [μάχη]ν καὶ λαβὼν [τὴν ἀρχή]ν καὶ παρελόμενος τοῦ δήμου τὰ ὄπλα κατεῖχεν ἤδη τὴν τυραννίδα βεβαίως, [καὶ] εἰς Νάξον ἐλ[θ]ῶν ἀρχοντα κατέστησε Λύγδαμιν. παρεῖλε δὲ τοῦ δήμου τὰ ὄπλα τόνδε τὸν τρόπον. ἐξοπλισίαν ἐν τ[ῷ] Ἀνακείῳ ποιησάμενος ἐκκλησιάζειν ἐπεχείρει, [φωνῇ δ' ἐξεκλυσί]ασε μικρὸν οὐ φασκόντων δὲ κατακούειν ἐκέλευσεν αὐτοὺς προσαν[α]βῆ[ναι] πρὸς τὸ πρόπυλον τῆς ἀκροπόλεως ἵνα γεγώνη μᾶλλον. ἐν ᾧ δ' ἐκεῖνος διέτριβε δημογῶρων, ἀνελόντες οἱ ἐπὶ τούτων τεταγμένοι τὰ ὄπλα αὐτῶν [καὶ συ]κλήσαντες εἰς [τὰ] πλῆσιον οἰκίματα τοῦ Θη-

σειοῦ διεσήμηναν ἐλθόντες πρὸς τὸν Πεισίστρατον· ὁ δὲ [ἐπεὶ τ]ὸν ἄλλον λόγον ἐπετέλεσεν, εἶπε καὶ περὶ τῶν ὄπλων τὸ γεγονός, [λέγων ὡς οὐ χρὴ] θαυμάζειν οὐ[δὲ κατα]θυμεῖν, ἀλλ' ἀπελθόντας ἐπὶ τῶν ἰδίων εἶναι, τῶν δὲ κοινῶν [αὐτῶ νῦν] μελήσεσθαι πάντων.

16. [Ἡ μὲν οὖν Πει]σιστράτου τυραννὶς ἐξ ἀρχῆς τε κατέσθη [τοῦτον] τὸν τρόπον καὶ [μεταβο]λὰς ἔσχε τοσαύτας. διώκει δ' ὁ Πεισίστρατος, ὡσπερ εἰρή[καμεν], τὴν πόλιν μετριῶς καὶ μᾶλλον πολιτικῶς ἢ τυραννικῶς· ἔν τε γὰρ τοῖς θ[ε]σμοῖς φι[λ]άνθρωπος ἦν καὶ πρᾶος καὶ τοῖς ἀμαρτάνουσι συγγνωμονικός, καὶ δὴ καὶ τοῖς ἀ[πό]ροι[ς] προεδάειξε χρ[ή]ματα πρὸς τὰς ἐργασίας, ὥστε δια[μπε]ρὲς ἐγεωργοῦντο. τοῦτο δ' ἐποίει δυοῖν [χά]ριν, ἵν[α] μῆτε ἐν τῷ ἄστυ διατροίβωσιν ἀλλὰ διεσπαρμένοι κατὰ τὴν χώραν, καὶ ὅπως [εὐπο]ροῦντες τῶν μετριῶν καὶ πρὸς τοῖς [ί]δίοις ὄντες μὴτ' ἐπιθυμῶσι μῆτε σχολάζ[ωσιν] ἐπιμελεῖσθαι τῶν κοινῶν. ἅμα δὲ συνέβαινε αὐτῶ καὶ τὰς προσόδους γίνεσθαι μ[εῖ]ζους ἐξεργαζομένης τῆς χώρας· ἐπράττετο γὰρ ἀπὸ τῶν γιγνομένων δεκάτην. διὸ καὶ τοὺς κατὰ [δήμ]ους κατεσκεύαζε δικαστὰς καὶ αὐτοὺς ἐξήει πολλάκις εἰς τὴν χώραν ἐπισκόπων [καὶ] διαλ[λάτ]των τοὺς διαφερομένους, ὅπως μὴ καταβαίνοντες εἰς τὸ ἄστυ παραμελῶσι τῶν [ἀγρ]ῶν. τοιαύτης γὰρ τινοῦ ἐξόδου τῷ Πεισιστράτῳ γιγνομένης συμβῆναί φασί τὰ περὶ τὸν ἐν τῷ [Ἰμ]πτῶ γεωργοῦντα τὸ κληθὲν ὕστερον χωρίον ἀτελές. ἰδὼν γάρ τινα πατάλω πέτρας σκάπτοντα καὶ ἐργαζόμενον, διὰ τὸ θαυμάσαι τὸν πά[τ]ταλον ἐκέλευεν [ἐρ]έσθαι τί γίγνεται ἐκ τοῦ χωρίου· ὁ δ' ὄσα κακὰ καὶ ὀδύνας, ἔφη, καὶ τούτων τῶν κακῶν καὶ τῶν [ὀ]δυνῶν Πεισίστρατον δεῖ λαβεῖν τὴν δε[κά]την. ὁ μὲν οὖν ἄνθρωπος [ἀ]πε[κρί]νατο ἀγνοῶν, ὁ δὲ Πεισίστρατος ἠσθεὶς διὰ τὴν παρησίαν καὶ τὴν φιλεργίαν [ἀ]τελῆ ἀπάντων ἐποίησεν αὐτόν. οὐδὲν δὲ τὸ πλῆθος οὐδ' ἐν τοῖς ἄλλοις παρώχλει κατὰ τὴν ἀρχήν, ἀλλ' αἰεὶ π[α]ρεσκ[ε]ύαζεν εἰρήνην καὶ ἐ[τ]ήρει δ[ι'] ἠσυχίαν· διὸ καὶ πολλάκις [παρ]ομαζ[ε]το ὡς [ἡ] Πεισιστράτου τυραννὶς ὁ ἐπὶ Κρόν[ου] βίος εἶν· συνέβη γὰρ ὕστερον διὰ [τῆς ὕβρεως] τῶν νιέων πολλῶ γενέσθαι τραχυτέραν τὴν ἀρχήν. μέγιστον δὲ πάντων ἦν [τῶν ἀρεσκο]μένων τὸ δη-

μοτικὸν εἶναι τῷ ἤθει καὶ φιλόανθρωπον. ἐν τε γὰρ τοῖς ἄλλοις [εἰώθει] πάντα διοικεῖν κατὰ τοὺς νόμους, οὐδεμίαν ἑαυτῷ πλεονεξίαν διδοῦς καὶ ποτ[ε] προσκληθεὶς φόνου δίκην εἰς Ἄρειον πάγ[ον] αὐτὸς μὲν ἀπάντησεν ὡς [ἀπολο]γησόμενος, ὁ δὲ προσκαλεσάμενος φοβηθεὶς ἔλιπεν. διὸ καὶ πολὺν χρόνον ἔμεινε [τυραννῶν, εἴτ' ἐκπέσοι πάλιν ἐπελάμβανε ῥαδίως. ἐβούλοντο γὰρ καὶ τῶν γνωρίμων καὶ τῶν [δημο]τικῶν οἱ πολλοί· τοὺς μὲν γὰρ ταῖς ὀμιλίαις τοὺς δὲ ταῖς εἰς τὰ ἴδια βοηθείαις [ὠφέλησε], καὶ πρὸς ἀμφοτέρους ἐπεφύκει καλῶς. ἦσαν δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ περὶ τῶν [τυ]ράννων νόμοι πρῶοι κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς οἳ τ' ἄλλοι καὶ δὴ καὶ ὁ μάλιστα καθ[ήκ]ων πρὸς τῆς τυραννίδος νόμος γὰρ αὐτοῖς ἦν ὁδε· θέσμια τὰδε Ἀθηναί[ων ἐστὶ] πάτρια, εἴαν [τιν]ες τυραννεῖν ἐπανίστω[ν]ται [ἢ] ἐπὶ τυραννίδι τι <σ> συγκαθιστῆ τὴν τυραννίδα ἄτιμο[ν εἶν]αι αὐτὸν καὶ γένος.

17. Πεισιστρατος μὲν οὖν ἐγκατεγήρασε τῇ ἀρχῇ καὶ ἀπ[έ]θ[η]νε νοσήσα[ς ἐπὶ] Φιλόνεω ἄρχοντος, ἀφ' οὗ μὲν κατέστη τὸ πρῶτον τύραννος ἐπὶ τριά[κο]ν[τ]α καὶ τρία βιώσας, ἃ δ' ἐν τῇ ἀρχῇ διέμεινεν ἑνὸς δέοντα εἴκοσιν ἔφ[υ]γε γὰρ τὰ λοιπὰ. διὸ καὶ φανερῶς ληροῦσι φάσκοντες ἐρώμενον εἶναι Πεισιστρατον Σόλωνος καὶ στρατηγεῖν ἐν τῷ πρὸς Μεγαρέας πολέμῳ περὶ Σαλαμῖνος· οὐ γὰρ ἐνδέχεται ταῖς ἡλικίαις εἴαν τις ἀναλογίζηται τὸν ἐκατέρου βίον καὶ ἐφ' οὗ ἀπέθανεν ἄρχοντας. τελευτήσαντος δὲ Πεισιστράτου κατεῖχον οἱ υἱεῖς τὴν ἀρχὴν, προαγαγόντες τὰ πράγματα τὸν αὐτὸν τρόπον. ἦσαν δὲ δύο μὲν ἐκ τῆς γαμετῆς, Ἰππίας καὶ Ἱππαρχος, δύο δ' ἐκ τῆς Ἀργείας, Ἰοφῶν καὶ Ἠγισίστρατος, ᾧ παρωνύμιον ἦν Θεταλός. ἐγημεν γὰρ Πεισιστρατος ἐξ Ἀργεῶν ἀνδρὸς Ἀργείου θυγατέρα, ᾧ ὄνομα ἦν Γοργίλος, Τιμώνασσαν, ἣν πρότερον ἔσχε γυναῖκα Ἀρχίνος ὁ Ἀμπρακιώτης τῶν Κυψελιδῶν· ὅθεν καὶ ἡ πρὸς τοὺς Ἀργεῖους ἐνέστη φιλία, καὶ συνεμαχέσαντο χίλιοι τὴν ἐν Παλληνίδι μάχην Πεισιστράτου κομίσαντος. γῆμαι δὲ φασὶ τὴν Ἀργεῖαν οἱ μὲν ἐκπεσόντα τὸ πρῶτον, οἱ δὲ κατέχοιτα τὴν ἀρχήν.

18. Ἦσαν δὲ κύριοι τῶν μὲν πραγμάτων διὰ τὰ ἀξιώματα καὶ διὰ τὰς ἡλικίας Ἱππαρχος καὶ Ἰππίας, πρεσβυτέρους δ' ὄν

ὁ Ἰππίας καὶ τῆ φύσει πολιτικὸς καὶ ἐμφρῶν ἐπεστάται τῆς ἀρχῆς· ὁ δὲ Ἰππαρχος παιδιώδης καὶ ἐρωτικὸς καὶ φιλόμουσος ἦν, καὶ τοὺς περὶ Ἀνακρέοντα καὶ Σιμωνίδην καὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς οὗτος ἦν ὁ μεταπεμπόμενος· Θεταλὸς δὲ νεώτερος πολὺ καὶ τῷ βίῳ θρασὺς καὶ ὑβριστής· ἀφ' οὗ καὶ συνέβη τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς γενέσθαι πάντων τῶν κακῶν. ἐρασθεῖς γὰρ τοῦ Ἀρμόδιου καὶ διαμαρτάνων τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας, οὐ κατεῖχει τὴν ὀργὴν ἀλλ' ἐν τε τοῖς ἄλλοις ἐνεσήμενε τὸ πικ[ρόν], καὶ τὸ τελευταῖον μέλλουσαν αὐτοῦ τὴν ἀδελφὴν κανηφορεῖν Παναθηναίους [ἐκώ]λυσε λαιδοροῦσας τὸν Ἀρμόδιον ὡς μαλακὸν ὄντα, ὅθεν συνέβη παροξυνθέντας [τὸν] Ἀρμόδιον καὶ τὸν Ἀριστογείτονα πράττειν τὴν πράξιν μετὰ πολιτῶν πολλῶν. ἤδη δὲ [παρατη]ροῦντες ἐν ἀκροπόλει τοῖς Παναθηναίοις Ἰππίαν (ἐτύγχανε γὰρ οὗτος μετερχόμενος, ὁ δ' Ἰππαρχος ἀποστέλλων τὴν πομπήν), ἰδόντες τινὰ τῶν κοινωνούντων τῆς πρά[ξ]εως φιλανθρώπως ἐντυγχάνοντα τῷ Ἰππία καὶ νομίσαντες μινύειν, βουλόμενοί τι δοῦσαι πρὸ τῆς συλλήψεως, καταβάντες καὶ προεξαναστάντες τῶν [ἄλλων] τὸν μὲν Ἰππαρχον διακ[οσ]μοῦντα τὴν πομπὴν παρὰ τὸ Λεωκόρειον ἀπέκτειναν. [τὴν μὲν οὖν ὄλ]ην ἔλυμναντο πράξιν, αὐτῶν δ' ὁ μὲν Ἀρμόδιος εὐθέως ἐτελεύτησεν ὑπὸ τῶν δ[ορυφό]ρων, ὁ δ' Ἀριστο[γε]ίτων ὕστερον συλληφθεὶς καὶ πολὺν χρόνον αἰκισθεὶς· κατηγοροῦσε δ' ἐν [τ]αῖς ἀνάγκαις πολλῶν οἳ καὶ [τῆ] φύσει τῶν ἐπιφανῶν καὶ φίλοι τοῖς τυράννοις ἦσαν· οὐ [γὰρ ἠ]δύνατο παραχρῆμα λαβεῖν οὐδὲν ἴχνος τῆς πράξεως, ἀλλ' ὁ λεγόμενος λόγος ὡς ὁ Ἰππίας ἀποστήσας ἀπὸ τῶν ὅπλων τοὺς πομπεύοντας ἐφώρασε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας οὐκ ἀληθῆς ἐστίν· οὐ γὰρ ἐπέμποντο μεθ' ὅπλων, ἀλλ' ὕστερον τοῦτο κατεσκεύασεν ὁ δῆμος· κατηγορεῖ δὲ τῶν τοῦ τυράννου φίλων, ὡς μὲν οἱ δημοτικοὶ φασιν, ἐπίτηδες ἵνα ἀσεβήσαιεν ἅμα καὶ γένοιτο ἀγεννεῖς ἀνελόντες τοὺς ἀναίτιους καὶ φίλους ἑαυτῶν, ὡς δ' ἔνιοι λέγουσιν, οὐχὶ πλαττόμενος ἀλλὰ τοὺς συνειδότας ἐμήνυεν· καὶ τέλος ὡς οὐκ ἠδύνατο πάντα ποιῶν ἀποθανεῖν, ἐπαγγειλάμενος ὡς ἄλλους μινύσων πολλοὺς καὶ πείσας αὐτῷ τὸν Ἰππίαν δοῦναι τὴν δεξιὰν πίστεως χάριν, ὡς ἔλαβεν ὀνειδίσας

ὅτι τῷ φονεῖ τοῦ ἀδελφοῦ τὴν δεξιὰν δέδωκεν οὕτω παρώ-
ξυνε τὸν Ἰππίαν ὥσθ' ὑπὸ τῆς ὀργῆς οὐ κατεῖχεν ἑαυτὸν
ἀλλὰ σπασάμενος τὴν μάχαιραν διέφθειρεν αὐτόν.

19. Μετὰ δὲ ταῦτα συνέβαινε πολλῷ τραχυτέραν εἶναι τὴν
τυραννίδα· καὶ γὰρ διὰ τὸ τιμωρεῖν τῷ ἀδελφῷ καὶ διὰ τὸ
πολλοὺς ἀνηρκεῖναι καὶ ἐκβεβληκέναι πᾶσιν ἦν ἄπιστος καὶ
πικρός. ἔπει δὲ τετάρτῳ μάλιστα μετὰ τὸν Ἰππάρχον θάνατον,
ἐπεὶ κακῶς εἶχε τὰ ἐν τῷ ἄστει, τὴν Μουνυχίαν ἐπεχείρησε τει-
χίζειν, ὡς ἐκεῖ μεθιδρυσόμενος. ἐν τούτοις δ' ὧν ἐξέπεσεν
ὑπὸ Κλεομένους τοῦ Λακεδαιμόνος βασιλέως, χρησιμῶν γινο-
μένων αἰεὶ τοῖς Λάκωσι καταλύειν τὴν τυραννίδα διὰ τοῦ ἰνδ'
α[ιτίαν]. οἱ φυγάδες, ὧν οἱ Ἀλκμεωνίδαι προειστήκεσαν, αὐτοὶ
μὲν δι' αὐτῶν οὐκ ἠδύναντο ποιήσασθαι τὴν κάθοδον, ἀλλ'
αἰεὶ προσέπταιον· ἐν τε γὰρ τοῖς ἄλλοις οἷς ἔπραττον διε-
σφάλλοντο, καὶ τειχίσαντες ἐν τῇ χώρᾳ Λιψιδριον τὸ ὑπὲρ
Πάρνηθος, εἰς δ' συνεξῆλθόν τινες τῶν ἐκ τοῦ ἄστεως, ἐξε-
πολιορκήθησαν ὑπὸ τῶν τυράννων, ὅθεν ὕστερον μετὰ ταύ-
την τὴν συμφορὰν ἦδον ἐν τοῖς σκολίοις αἰεὶ·

αἰαὶ Λιψιδριον προδωσέταιρον,
οἷους ἄνδρας ἀπόλεσας μάχεσθαι
ἀγαθοὺς τε καὶ εὐπατρίδας,
οἱ τότε ἔδειξαν οἴων
πατέρων ἔσαν.

ἀποτιγγάνοντες οὖν ἐν ἄπ[α]σι τοῖς ἄλλοις ἐμίσθωσαντο τὸν
ἐν Δελφοῖς νεῶν οἰκοδομεῖν ὅθεν εὐπόρῃσαν χρημάτων, πρὸς
τὴν τῶν Λακῶνων βοήθειαν. ἡ δὲ Πυθία προέφερεν αἰεὶ τοῖς
Λακεδαιμονίοις χρηστηριαζομένοις ἐλευθεροῦν τὰς Ἀθήνας.
εἰς τοῦτ' εὐθέως προὔτρεψε τοὺς Σπαρτιάτας, καίπερ ὄντων
ξένων αὐτοῖς τῶν Πεισιστρατιδῶν· συνεβάλλετο δὲ οὐκ ἐλάτ-
τω μοῖραν τῆς ὀργῆς τοῖς Λάκωσιν ἢ πρὸς τοὺς Ἀργεῖους
τοῖς Πεισιστρατίδαίς ὑπάρχουσα φιλία. τὸ μὲν οὖν πρῶτον
Ἀγχίμολον ἀπέστειλαν κατὰ θάλατταν ἔχοντα στρατιάν. ἦτ-
τη[θέν]τος δ' αὐτοῦ καὶ τελευτήσαντος διὰ τὸ Κινεάν βοηθῆ-
σαι τὸν Θεσσαλὸν ἔχοντα χιλίους ἵππεῖς, προσοργισθέντες τῷ
γενομένῳ Κλεομένῃ ἐξέπεμψαν τὸν βασιλέα στόλον ἔχοντα
μεῖζω κατὰ γῆν, ὃς ἐπεὶ τοὺς τῶν Θεσσαλῶν ἵππεῖς ἐνίκησε

κωλύοντας αὐτὸν εἰς τὴν Ἀττικὴν παριέναι, κατακλείσας τὸν Ἰππῖαν εἰς τὸ καλούμενον Πελαργικὸν τεῖχος ἐπολιόρκει μετὰ τῶν Ἀθηναίων, προσκαθημένου δ' αὐτοῦ συνέπεσεν ἐπεξιόντας ἀλῶναι τοὺς τῶν Πεισιστρατιδῶν υἱεῖς ὧν ληφθέντων ὁμολογίαν ἐπὶ τῇ τῶν παίδων σωτηρίᾳ ποιησάμενοι καὶ τὰ ἑαυτῶν ἐν πένθ' ἡμέραις ἐκκομισάμενοι παρέδωκαν τὴν ἀκρόπολιν τοῖς Ἀθηναίοις ἐπὶ Ἀρπακτίδου ἄρχοντος, κατασχόντες τὴν τυραννίδα μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευταίην ἔτη μάλιστα ἑπτακαίδεκα, τὰ δὲ σύμπαντα σὺν οἷς ὁ πατὴρ ἤρξεν ἐνὸς δεῖ πεντήκοντα.

20. Καταλυθείσης δὲ τῆς τυραννίδος ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους Ἰσαγόρας ὁ Τισάνδρου, φίλος ὢν τῶν τυράννων, καὶ Κλεισθένης τοῦ γένους ὢν τῶν Ἀλκμεωνιδῶν. ἠπτημένος δὲ ταῖς ἐταιρείαις ὁ Κλεισθένης προσηγάγετο τὸν δῆμον, ἀποδιδοὺς τῷ πλήθει τὴν πολιτείαν. ὁ δὲ Ἰσαγόρας ἐπιλειπόμενος τῇ δυνάμει πάλιν ἐπικαλεσάμενος τὸν Κλεομένην, ὄντα ἑαυτῷ ξένον, συνέπεισεν ἐλαΐνειν τὸ ἄγος, διὰ τὸ τοὺς Ἀλκμεωνίδας δοκεῖν εἶναι τῶν ἐναγῶν. ὑπεξεληθόντος δὲ τοῦ Κλεισθέ- νους μετ' ὀλίγων, ἠγυλάτει τῶν Ἀθηναίων ἑπτακοσίας οἰκίας ταῦτα δὲ διαπραξάμενος τὴν μὲν βουλὴν ἐπειράτο καταλύειν, Ἰσαγόραν δὲ καὶ τριακοσίους τῶν φίλων μετ' αὐτοῦ κυρίου καθιστάναι τῆς πόλεως. τῆς δὲ βουλῆς ἀντιστάσης καὶ συναθροισθέντος τοῦ πλήθους, οἱ μὲν περὶ τὸν Κλεομένην καὶ Ἰσαγόραν κατέφυγον εἰς τὴν ἀκρόπολιν· ὁ δὲ δῆμος δύο μὲν ἡμέρας προσκαθεζόμενος ἐπολιόρκει, τῇ δὲ τρίτῃ Κλεομένην μὲν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πάντας ἀφίεσαν ὑποσπόνδους, Κλεισθένην δὲ καὶ τοὺς ἄλλους φυγάδας μετεπέμψαντο· κατασχόντος δὲ τοῦ δήμου τὰ πράγματα Κλεισθένης ἠγεμὼν ἦν καὶ τοῦ δήμου προστάτης. αἰτιώτατοι γὰρ σχεδὸν ἐγένοντο τῆς ἐκβολῆς τῶν τυράννων οἱ Ἀλκμεωνίδαι, καὶ στασιάζοντες τὰ πολλὰ διετέλεσαν. ἔτι δὲ πρότερον τῶν Ἀλκμεωνιδῶν Κήδων ἐπέθετο τοῖς τυράννοις· διὸ καὶ ἤδον καὶ εἰς τοῦτον ἐν τοῖς σκολίοις·

ἔγχει καὶ Κήδωνι, διάκοινε, μηδ' ἐπιλήθου,

εἰ χρὴ τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιιν οἴνοχοεῖν.

21. Διὰ μὲν οὖν ταύτας τὰς αἰτίας ἐπίστευον ὁ δῆμος τῷ

Κλεισθένει. τότε δὲ τοῦ πλήθους προεστικῶς ἔτει τετάρτῳ μετὰ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν ἐπὶ Ἰσαγόρου ἄρχοντος, πρῶτον μὲν οἷν ἐνειμε πάντα εἰς δέκα φυλάς ἀντὶ τῶν τετάρτων, ἀναμῖξαι βουλόμενος ὅπως μετάσχωσι πλείους τῆς πολιτείας· ὅθεν ἐλέχθη καὶ τὸ μὴ φυλοκρνεῖν πρὸς τοὺς ἐξετάζειν τὰ γένη βουλομένους. ἔπειτα τὴν βουλὴν πεντακοσί[ους] ἀντὶ τετρακοσίων κ[ατ]έστησε, πεντήκοντα ἐξ ἐκάστης φυλῆς· τότε δ' ἦ[σα]ν ἑκατόν. διὰ τοῦτο δὲ οὐκ εἰς δώ[δε]κα φυλάς συνέταξεν, ὅπ[ω]ς α[ὐτῷ] μὴ συμβαίῃη μερίζειν κατὰ τὰς προὔπαρχούσας τριτῦς· ἦσαν γὰρ ἐκ δ' φυλῶν δώδεκα τριτῦες, ὥστ' οὐ [συν]έπιπτεν ἀναμίσγεσθαι τὸ πλῆθος. διένειμε δὲ καὶ τὴν χώραν κατὰ δήμους τριάκοντα μέρη, δέκα μὲν τῶν περὶ τὸ ἄστυ, δέκα δὲ τῆς παραλίας, δέκα δὲ τῆς μεσογείου, καὶ ταύτας ἐπονομάσας τριτῦς ἐκλήρωσε τρεῖς εἰς τὴν φυλὴν ἐκάστην, ὅπως ἐκάστη μετέχη πάντων τῶν τόπων· καὶ δημότας ἐποίησεν ἀλλήλων τοὺς οἰκοῦντας ἐν ἐκάστῳ τῶν δήμων, ἵνα μὴ πατρόθεν προσαγορεύοντες ἐξελέγῃωσι τοὺς νεοπολίτας, ἀλλὰ τῶν δήμων ἀναγορεύωσιν· ὅθεν καὶ κα[λοῦ]σιν Ἀθηναῖοι σφῆς αὐτοῖς τῶν δήμων. κατέστησε δὲ καὶ δημάρχους τὴν αὐτὴν ἔχοντας ἐπιμέλειαν τοῖς πρότερον ναυκράροις· καὶ γὰρ τοὺς δήμους ἀντὶ τῶν ναυκραριῶν ἐποίησεν. προσηγόρευσε δὲ τῶν δήμων τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν [τ]όπ[ων], τοὺς δὲ ἀπὸ τῶν κτισάντων· οὐ γὰρ ἅπαντες ὑπῆρχον ἔτι τοῖς τόποις. τὰ δὲ γένη καὶ τὰς φρατρίδας καὶ τὰς ἱερωσύνας εἶασεν ἔχειν ἐκάστους κατὰ τὰ πάτρια. ταῖς δὲ φυλαῖς ἐποίησεν ἐπωνυμ[ίας] ἐκ τῶν προκριθέντων ἑκατόν ἀρχηγῶν οὓς ἀνεῖλεν ἡ Πυθία δέκα.

22. Τούτων δὲ γενομένων δημοτικωτέρα πολ[ὺ] τῆς Σ[ό]λωνος ἐγένετο ἡ πολιτεία· καὶ γὰρ συνέβη τοὺς μὲν Σόλωνος νόμους ἀφανίσαι τὴν τυραννίδα διὰ τὸ μὴ χρῆσθαι, τοὺς δ' ἄλλους θεῖναι τὸν Κλεισθένην στοχαζόμενον τοῦ πλήθους, ἐν οἷς ἐτέθη καὶ ὁ περὶ τοῦ ὄστρακισμοῦ νόμος. πρῶτον μὲν οἷν ἔτει *πέμπτῳ* μετὰ ταύτην τὴν κατάστασιν ἐφ' Ἐρμουκρέοντος ἄρχοντος τῇ βουλῇ τοῖς πεντακοσίοις τὸν ὄρκον ἐποίησαν ὅν ἔτι καὶ νῦν ὀμνύουσιν· ἔπειτα τοὺς στρατηγοὺς ἠροῦντο κατὰ φυλάς, ἐξ ἐκάστης φυλῆς ἓνα, τῆς δὲ ἀπάσης στρατίας

ἡγεμῶν ἦν ὁ πολέμαρχος. ἔτει δὲ μετὰ ταῦτα δυοδεκάτῳ νικῆσαντες τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἐπὶ Φαινίππου ἄρχοντος, καταλιπόντες ἔτη δύο μετὰ τὴν νίκην, θαρροῦντος ἤδη τοῦ δήμου, τότε πρῶτον ἐχρήσαντο τῷ νόμῳ τῷ περὶ τὸν ὄστρακισμόν, ὃς ἐτέθη διὰ τὴν ὑποψίαν τῶν ἐν ταῖς δυνάμεσιν, ὅτι Πεισίστρατος δημαγωγὸς καὶ στρατηγὸς ὢν τύραννος κατέστη καὶ πρῶτος ὄστρακίσθη τῶν ἐκείνου συγγενῶν Ἱππαρχος Χάρμου Κολυττεύς, δι' ὃν καὶ μάλιστα τὸν νόμον ἔθηκεν ὁ Κλεισθένης, ἐξελάσαι βουλόμενος αὐτόν. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι τοὺς τῶν τυράννων φίλους, ὅσοι μὴ συνεξημάρτανον ἐν ταῖς ταραχαῖς, εἶον οἰκεῖν τὴν πόλιν, χρώμενοι τῇ εἰωθυίᾳ τοῦ δήμου πραότητι ὢν ἡγεμῶν καὶ προστάτης ἦν Ἱππαρχος. εὐθύς δὲ τῷ ὑστερῷ ἔτει ἐπὶ Τελεσίνου ἄρχοντος ἐκνύμευσαν τοὺς ἐννέα ἄρχοντας κατὰ φυλὰς ἐκ τῶν προκριθέντων ὑπὸ τῶν δημοτῶν πεντακοσίων τοῖς μετὰ τὴν τυραννίδα πρῶτον, (οἱ δὲ πρότεροι πάντες ἦσαν αἰρετοί) καὶ ὄστρακίσθη Μεγακλῆς Ἱπποκράτους Ἀλωπεκῆθεν. ἐπὶ μὲν οὖν ἔτη γ' τοὺς τῶν τυράννων φίλους ὄστράαζον, ὢν χάριν ὁ νόμος ἐτέθη, μετὰ δὲ ταῦτα τῷ τετάρτῳ ἔτει καὶ τῶν ἄλλων εἴ τις δοκοῖν μείζων εἶναι μεθίσταντο· καὶ πρῶτος ὄστρακίσθη τῶν ἄποθεν τῆς τυραννίδος Ξάνθιππος ὁ Ἀρίφρονος. ἔτει δὲ τρίτῳ μετὰ ταῦτα Νικοδήμου ἄρχοντος, ὡς ἐφάνη τὰ μέταλλα τὰ ἐν Μαρωνείᾳ καὶ περιεγένετο τῇ πόλει τάλαντα ἑκατὸν ἐκ τῶν ἔργων, συμβουλευόντων τινῶν τῷ δήμῳ διανεῖμασθαι τὸ ἀργύριον, Θεμιστοκλῆς ἐκώλυσεν, οὐ λέγων ὅτι χρήσεται τοῖς χρήμασι ἀλλὰ δανεῖσαι κελεύων τοῖς πλουσιωτάτοις Ἀθηναίων ἑκατὸν ἐκάστῳ τάλαντον, εἴτ' ἐὰν μὲν ἀρέσκη τὸ ἀνάλωμα τῆς πόλεως εἶναι τὴν δαπάνην, εἰ δὲ μή, παρακομίσασθαι τὰ χρήματα παρὰ τῶν δανεισαμένων. λαβὼν δ' ἐπὶ τούτοις ἑνα[ν]-πηγήσατο τριῆρεις ἑκατόν, ἐκάστου ναυπηγουμένου τῶν ἑκατὸν μίαν, αἷς ἐναυμάχησαν ἐν Σαλαμῖνι πρὸς τοὺς βαρβάρους. ὄστρακίσθη δ' ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου. τετάρτῳ δ' ἔτει ἀπεδέξαντο πάντας τοὺς ὄστρακισμένους, ἄρχοντος Ὑψιχίδου, διὰ τὴν Ξέρξου στρατιάν· καὶ τὸ λοιπὸν ὤρισαν τοῖς ὄστρακιζομένοις ἐντὸς Γεραιστοῦ καὶ Σκυλλαίου κατοικεῖν ἢ ἀτίμους εἶναι καθάπαξ.